

Capítol 26

Tiradors de Primera

La matinada hivernal que contempla amb ulls entelats i rostre esblanqueït el veïnat de Leicester Square, troba els seus estadants gens delerosos de llevar-se. La majoria no matineja ni al pic de l'estiu, perquè es tracta d'ocells nocturns, que mentre fa sol romanen emperxats a joc, i quan surten els estels estan del tot desvetllats i llestos per rapinyar. Darrere persianes i cortines llardoses, al pis més enlairat o a la mansarda, més o menys encoberts sota noms falsos, falsa cabellera, títols falsos, falses joies i falses històries, una colònia de bergants jeu al primer son. Cavallers de l'orde del baietó verd que podrien dissertar per pròpia experiència de galeres foranes i de rodes¹ vernacles; espies de governs poderosos que tremolen per sempre més de pors miserables i de flaqueza, traïdors convictes, covards, perdonavides, jugadors, tramposos, estafadors i falsos testimonis; alguns no exempts de marques de ferro roent sota els seus llardosos capots; tots amb més crueltat que Neró i amb més delictes que Newgate². Per més maligne que el diable pugui ser amb gipó de fustany³ o amb granota –i pot ser-ho molt d'ambdues maneres–, és un diable més intrigant, intolerable i cruel quan llueix una agulla a la pitrera de la camisa, s'intitula cavaller, aposta a una carta o a un color, juga més o menys a billar i entén de lletres de canvi i pagarés, que no pas vestit de qualsevol altra manera. I sota aquesta aparença el Sr. Bucket el trobarà, quan vulgui, escorcollant sense treva els canals que conflueixen a Leicester Square.

Però la matinada hivernal no el necessita i no el desperta pas. Desperta el Sr. George de la Galeria de Tir i el seu fàmul. Es lleven, enrotllen els matalassos i els endrecen. El Sr. George, després d'haver-se afaitat davant d'un mirall de proporcions diminutes, s'encamina amb el cap i el pit descoberts a la bomba d'aigua de l'esquifit pati, i en torna de seguida resplendint de sabonera groguenca, de friccionar-se, del ruixim de la pluja i de l'aigua excessivament glaçada. Llavors es frega amb una gran tovallola en rotlle, esbufegant com una mena de bus de la marina que acaba d'aflorar, i com més frega els cabells arrissats se li enrinxolen més i més a les brunes temples, de manera que fa l'efecte que mai no s'allisarà amb cap altre instrument coercitiu que no sigui un rasclat de ferro o un estríjol. Es frega, esbufega, es poleix i alena, tombant el cap d'un cantó a un altre –la manera més eficaç d'excoriar-se la gorja–, dret amb el cos molt inclinat cap endavant per protegir de la humitat

¹ Tortura que s'infligia als presoners.

² Presó de Londres.

³ Teixit assarjat de cotó i lli, de trama molt atapeïda i borriçolós, introduït a la manufactura anglesa pels neerlandesos. El mot probablement indica que prové de l'antiga població d'al-Fustat, després suburbi del Caire.

les cames marciais... I en Phil, agenollat encenent el foc, el contempla com si el fet d'estar mirant tot el que fa li estalviés de rentar-se i li permetés incorporar per a tota la jornada l'excés de salut que el seu amo desprèn.

Quan el Sr. George s'ha eixugat, es dedica a la tasca de pentinar-se i raspallar-se els cabells amb dues pintes molt dures alhora, de manera tan implacable que en Phil, que fa un tomb recolzant l'espatlla per les parets de la galeria mentre l'escombria, parpelleja compassivament. Acabats aquests tràfecs, fa la part ornamental de la toaleta molt de pressa. S'omple la pipa, l'encén i, com de costum, passeja amunt i avall fumant mentre en Phil prepara l'esmorzar, que desprèn una intensa olor de panets calents i cafè. Fuma pensativament i passeja amb lentitud. Potser aquesta pipa matinal, la dedica a la memòria d'en Gridley, que jeu a la tomba.

—Així, doncs, Phil —diu el Sr. George de la Galeria de Tir, després de fer uns quants tombs en silenci—, anit somniaves el camp?

En Phil ho havia esmentat, de passada, i amb to de sorpresa, havent saltat del llit.

—Sí, amo.

—A què s'assemblava?

—Gairebé no li ho podria dir, amo —diu en Phil pensativament.

—I com sabies que era el camp?

—Per l'herba, crec. I pels cignes que hi havia —diu en Phil després de rumiar-hi una mica.

—Què hi feien, els cignes a l'herba?

—Se la menjaven, suposo —diu en Phil.

L'amo prossegueix la passejada i el mosso prossegueix la preparació de l'esmorzar. No és pas necessària una preparació gaire llarga perquè es tracta només d'enllestir els requisits d'un simple esmorzar per a dos i fregir a la rònega graella de la llar una llenca de cansalada; però com que en Phil havia d'anar a trasantó, voltant una bona part de la galeria per a cada objecte que necessitava, i mai no en duia de cop més d'un, ateses aquestes circumstàncies requeria força temps. Per fi l'esmorzar és a punt. Quan en Phil ho anuncia, el Sr. George buida la cendra de la pipa amb uns copets al capfoguer, la deixa al racó de la llar i s'asseu a menjar. Quan s'ha servit, en Phil fa el mateix; s'asseu a la punta de la tauleta oblonga i es posa el plat damunt els genolls, sigui per humilitat o per amagar les seves mans emmascarades, o perquè és la seva manera natural de menjar.

—El camp —diu el Sr. George tot manejant el ganivet i la forquilla—; vejam, em sembla que mai no has posat els ulls al camp, oi Phil?

—Un cop vaig veure els aiguamolls —diu en Phil amb satisfacció, mentre esmorza.

—Quins aiguamolls?

—Els aiguamolls, comandant —contesta en Phil.

—On són?

—No sé on són —diu en Phil—, però els vaig veure, amo. Eren plans. I boirosos.

Amo i comandant són mots que en Phil intercanvia: expressen el mateix respecte i deferència, i només són aplicables al Sr. George.

—Jo vaig néixer al camp, Phil.

—De veritat que hi va néixer, comandant?

—Sí. I m’hi vaig criar.

En Phil alça l’única cella i, després de contemplar amb respecte el seu amo com a mostra d’interès, s’empassa un bon glop de cafè. Continua contemplant-lo.

—No hi ha cap refilet d’ocell que desconegui —diu el Sr. George—. Cap fulla o fruit d’Anglaterra que no et pugui anomenar. Cap arbre on encara no em pugui enfil·lar, si m’ho proposo. Fa temps era un autèntic pagès. La meva bona mare vivia al camp.

—Devia haver estat una velleta molt distingida, amo —observa en Phil.

—Sí! I fa trenta-cinc anys no era pas tan vella. Encara que en tinguéis noranta juro que faria gairebé la meva amplada d’espatlles i que caminaria tan dreta com jo mateix.

—Es va morir als noranta, amo? —pregunta en Phil.

—No. Bajanades. Que Déu la beneeixi, deixa-la en pau. Què m’ha dut als pagesos, les fugides i les altres cabòries? De segur que tu! O sigui que mai no has clavat un cop d’ull al camp... exceptuant els aiguamolls i en somnis. Oi?

En Phil mou el cap.

—T’agradaria veure’l?

—N... no, no sé si m’agradaria gaire —diu en Phil.

—Amb la ciutat ja en tens prou, oi?

—Doncs miri, comandant —diu en Phil—, no conec una altra cosa i em pregunto si no seré ja massa vell per a les novetats.

—Quants anys tens, Phil? —pregunta el soldat fent una pausa, mentre s’atansa el platet fumejant als llavis.

—En tinc un nombre que du un vuit —diu en Phil—. Vuitanta no pot ser. Ni tampoc divuit. De totes maneres és entre tots dos.

El Sr. George deixa el platet damunt la taula, sense haver-lo tastat, i comença a dir tot somrient: “I ara, quin embolic, Phil...” Però es conté veient com en Phil compta amb els dits emmascarats.

—En tenia vuit —diu en Phil—, segons els càlculs de la parròquia, quan me’n vaig anar amb el perolaire. M’havien enviat a fer un encàrrec i el vaig veure assegut confortablement sota un vell cobert a la vora d’un foc tot per a ell sol i em va dir: “T’agradaria venir amb mi, xicot?” Jo vaig dir: “Sí!” I ell,

jo i el foc ens en vam anar plegats cap a Clerkenwell. Això fou l'1 d'abril⁴. Només sabia comptar fins a deu, i quan va tornar a ser l'1 d'abril, em vaig dir: "Ara, xaval, en tens vuit i un." L'altre 1 d'abril em vaig dir: "Ara, xaval, en tens vuit i dos." A mesura que va passar el temps vaig arribar a vuit i deu, vuit i dos deus. Quan va arribar tan amunt em va sobrepassar, però sempre recordo que hi ha un vuit.

—Ah! —fa el Sr. George, que es torna a posar a esmorzar— I què se n'ha fet, del perolaire?

—La beguda el va portar a l'hospital, amo, i a l'hospital el van posar en una urna de vidre, segons que es va dir —replica misteriosament en Phil.

—D'aquesta manera et vas emancipar? Vas heretar el negoci, Phil?

—Sí, comandant, vaig heretar el negoci. Tal com era. No tenia gaire volada... per Saffron Hill, Harton Garden, Clerkenwell, Smiffeld i per allà, barris pobres, on feien servir els perols fins que ja no es podien apariar més. Abans, la majoria dels perolaires ambulants venien a allotjar-se a casa nostra; d'això, el meu amo en treia la major part dels guanys. Però ara ja no venien. Jo no era com ell. Ell podia cantar-los una bona cançó. No pas jo. Ell podia tocar una melodia en la mena d'olla que volguessin, tant si era de ferro com de llauna. Jo mai no vaig ser capaç de fer res amb una olla que no fos apariar-la o soldar-la, mai no he tingut una gota de música dins meu. A més, era massa lleig i les dones es queixaven de mi.

—Eren molt primmirades. Dins una multitud podries passar inadvertit, Phil —diu el soldat amb un somriure agradable.

—No, amo —contesta en Phil movent el cap—. No hi passaria. Quan me'n vaig anar amb el perolaire era prou presentable, tot i així tampoc podia presumir de res, llavors; però, entre bufar el foc amb la boca quan era jovenet, clivellar-me la pell, socarrimar-me els cabells i empassar fum, i ser maldestre i desafortunat manejant els metalls candents i rebre'n les marques, i a més amb les batusses a cops de puny amb el perolaire quan ja era més gran, gairebé cada vegada que s'havia passat amb la beguda —és a dir, sempre—, el meu bon aspecte, ja llavors, era estrany, molt estrany. I després, entre que vaig estar dotze anys en una llòbrega forja on tothom se me'n reia i que em vaig cremar en un accident en una fàbrica de gas, i que treballant en una pirotècnia omplint cartutxos vaig sortir volant per una finestra, he arribat a ser tan lleig que em podria convertir en un espectacle!

En Phil es resigna a aquest estat de manera plenament convincent i demana per favor una altra tassa de te. Mentre la beu, diu:

—A vostè, el vaig veure per primera vegada després de l'explosió dels cartutxos. Se'n recorda, comandant?

⁴ *April Fool Day*: l'equivalent del nostre 28 de desembre, dia dels innocents.

—Me'n recordo, Phil. Passejaves prenent el sol.

—Arrossegant-me vora una paret, amo...

—És cert, Phil... caminaves recolzant-hi l'espatlla...

—Amb una gorra de dormir! —exclama en Phil animat.

—Amb una gorra de dormir...

—I coixejant amb un parell de crosses! —crida en Phil encara més animat.

—Amb un parell de crosses. Quan...

—Quan, sap, es va parar —crida en Phil, deixant la tassa i el platet i traient-se amb rapidesa el plat dels genolls— i em va dir “Ostres company! Has estat a la guerra!”, llavors comandant no li vaig dir gran cosa perquè em va sobtar que una persona tan robusta, plena de vida i forta com vostè es parés a parlar amb un sac d'ossos esguerrat com jo. Però llavors em va dir, va dir, des del fons del seu cor de la manera més amical, com si em donés una beguda reconfortant: “Quina mena d'accident has sofert? Estàs greument ferit. Què t'ha passat, company? Ànim i conta-m'ho tot!” Ànim! Ja m'havia animat! Li vaig explicar moltes coses i me'n va explicar moltes, n'hi vaig explicar més i me'n va explicar més, i aquí estic, comandant! Aquí estic, comandant! —crida en Phil, que s'ha alçat de la cadira i sense cap explicació ha començat a arrossegar-se enllà— Si necessita una diana, o si això fes millorar el negoci, que els clients apuntin sobre meu. No podran espatllar més el meu aspecte. D'acord. Vinga! Si volen boxar amb algú, que ho facin amb mi. Que em peguin fort al cap. No m'importa. Si volen tombar un pes lleuger per practicar el Cornwall, el Devonshire o el Lancashire⁵, em poden tombar a mi. No em faran mal. Tota la meua vida m'han tombat amb tota mena d'estils!

Amb aquest inesperat discurs, proferit amb energia i acompanyat per les accions que il·lustraven cadascun dels exercicis referits, en Phil Squod refrega l'espatlla per tres parets de la galeria, de sobte se'n separa i dirigint-se al seu comandant li clava una tossada intentant expressar-li la seva servicial fidelitat. Després comença a desparar la taula.

El Sr. George, rient animosament, el tusta a l'espatlla, l'ajuda a desparar i a deixar tota la galeria a punt. Fet això es posa a practicar els halters; després es pesa i, havent expressat en veu alta que es troba “massa gras”, es lliura amb molta solemnitat a la pràctica del sabre. Mentrestant, en Phil treballa a la seva taula de sempre: colla, descolla, neteja, llima, bufa dins els petits orificis i s'emmascara més i més, i fa l'efecte que faci i desfaci tot el que es pot fer i desfer d'una arma de foc.

Al cap d'una estona, a l'amo i al mosso els crida l'atenció un soroll inusual de petjades provinents del passadís i que denoten l'arribada d'una gent no menys inusual. Aquestes petjades s'acosten més i més a la galeria, on entra un grup que a primer cop d'ull seria molt difícil d'identificar amb cap

⁵ Diferents estils i reglaments de lluita lliure llavors vigents.

altre dia de l'any que no fos el 5 de novembre⁶.

És format per un figurant invàlid en una cadira transportada per dos camàlics, escortat per una dona esprimatxada de cara pàl·lida com si dugués una màscara, la qual es podria esperar que es posés a recitar immediatament els versos tradicionals que commemoren l'època en què es va tramar la destrucció de la vella Anglaterra, si no fos que manté els llavis serrats de manera desafiadora mentre dipositen la cadira a terra, just quan el figurant exclama panteixant: “Oh Senyor! Ai! M'ha fet miques!” I afegeix: “Com va, estimat amic, com va?” Llavors el Sr. George distingeix en el grup el venerable Sr. Smallweed, que havien tret perquè prengués l'aire, flanquejat per la seva néta com a guardiana.

—Sr. George, estimat amic, com està? —diu l'avi Smallweed deixant anar el braç del coll d'un dels camàlics, a qui gairebé havia escanyat tot venint— Se sorprèn de veure'm, amic meu?

—M'hauria sorprès més veure el seu amic de la City —replica el Sr. George.

—Rarament surto —panteixa el Sr. Smallweed—. Feia molts mesos que no sortia. És molest... i car. Però desitjava molt veure'l, estimat Sr. George. Com està, senyor?

—Prou bé. Espero que vostè també.

—Mai no s'està prou bé, estimat amic —el Sr. Smallweed l'agafa amb les dues mans—. He dut la meva néta, la Judy. No puc desfer-me'n. Estava molt desitjosa de veure'l.

—Hum! Ho suporta amb prou calma! —murmura el Sr. George.

—Així, doncs, hem llogat un fiacre, hi hem posat una cadira i just a la cantonada m'han tret del fiacre, m'han posat a la cadira i m'han dut aquí perquè pogués veure el meu estimat amic al seu propi establiment! Aquest —diu el Sr. Smallweed, assenyalant un dels camàlics que per poc no escanyà i que s'enretira fregant-se el coll— és el cotxer del fiacre. No té cap extra. Hem convingut que el servei entrava en la tarifa. Aquella persona —diu l'avi Smallweed, referint-se a l'altre camàlic—, l'hem contractada al carrer per una pinta de cervesa. Cosa que fa dos penics. Judy, dóna-li dos penics. No estava segur que tingués un treballador aquí, amic meu, si ho hagués sabut no hauríem llogat aquest home.

L'avi Smallweed es refereix a en Phil tot mirant-lo amb considerable pànic i proferint a mitja veu: “Oh Senyor! Ai!” Per les aparences, no li manca raó, perquè en Phil, que encara no havia vist mai aquell personatge amb casquet de vellut, s'ha parat en sec, pistola en mà, i amb totes les traces

⁶ Dia que se celebra, encara avui, el *Gunpowder Plot* o Motí de la Pólvora (5-11-1605), un intent fracassat de fer volar el Parlament amb barrils de pólvora per un grup de catòlics exaltats. La gent es disfressa i tira petards. Dickens també n'havia fet menció a *David Copperfield* (1848), cap. X, i molt especialment a *Martin Chuzzlewit* (1844), cap. I.

d'intentar disparar directament contra el Sr. Smallweed com si es tractés d'un vell ocellot de la família dels còrvids.

—Judy, filla —diu l'avi Smallweed—, dóna els dos penics a aquella persona. Pel que ha fet es pot considerar ben pagada.

Es tracta d'una d'aquestes extraordinàries espècies de bolet humà que creix espontàniament pels carrers de l'oest de Londres, vesteix una jaqueta vermella força gastada i té per missió subjectar els cavalls i cridar cotxes. Rep els dos penics sense gaire alegria, llança la moneda en l'aire, la caça amb el dors de la mà i se'n va.

—Estimat Sr. George —diu l'avi Smallweed—, tindria l'amabilitat d'acostar-me al foc? Necessito el foc, m'he fet vell i de seguida tinc fred. Ai!

La darrera exclamació del venerable senyor l'ha causada la celeritat amb què el Sr. Squod, com si fos un esperit, l'ha alçat, cadira i tot, i l'ha deixat davant la llar.

—Oh Senyor! —diu el Sr. Smallweed panteixant— Ai! La meua estrella! Estimat amic. El seu mosso és molt fort, i molt expeditiu. Oh Senyor, és molt expeditiu! Judy, enretira'm una mica. M'estic socarrimant les cames —cosa que certament corrobora el nas de tots els presents per l'olor que desprenen les seves mitges d'estam.

L'amable Judy aparta una mica del foc el seu avi, el sacseja acomodant-lo com de costum i allibera la seva enfosquida vista del mocallums de vellut negre. El Sr. Smallweed torna a dir "Ai! Oh Senyor!" i mirant al voltant es troba amb la mirada del Sr. George, i li torna a estirar totes dues mans.

—Estimat amic! Estic tan content de veure'l! Així que aquest és el seu establiment? És un lloc meravellós! Una autèntica joia! Aquí res no es dispara per accident, oi amic meu? —afegeix l'avi Smallweed sense tenir-les totes.

—No, no. No tingui por.

—I el seu mosso. No... Ai... mai no dispara sense voler, oi amic meu?

—No ha ferit mai ningú, llevat d'ell mateix —diu el Sr. George amb un somriure.

—Però ho podria fer, sap. Sembla que s'ha fet molt de mal, i podria fer-ne a algú. Potser no en té la intenció, o potser sí. Sr. George, podria fer el favor de dir-li que deixi en pau aquestes armes infernals i que se'n vagi?

En Phil, obeint un gest del soldat, es retira amb les mans buides a l'altra punta de la galeria. El Sr. Smallweed, tranquil·litzat, es posa a refregar-se les cames.

—Li van bé els negocis, Sr. George? —diu al soldat que roman ferm al seu davant amb el sabre a la mà— Gràcies a Déu, prospera, oi?

El Sr. George contesta amb una freda inclinació de cap i afegeix: “Continuï. De segur que no ha vingut per dir-me això.”

—Tan agut com sempre, Sr. George —replica l’avi venerable—. És un plaer gaudir de la seva companyia.

—Ha, ha! Continuï! —diu el Sr. George.

—Estimat amic! Aquest sabre sembla terriblement afilat i llampant. Podria ferir algú accidentalment. Em fa tremolar, Sr. George —mentre el soldat s’enretira algunes passes per deixar-lo, el venerable ancià fa un apart amb la Judy: “Maleït sia! Em deu diners i li podria passar pel cap saldar comptes pendants en aquest lloc infamant. Tant de bo que la teva endimoniada àvia hi fos i la decapités.”

Quan torna, el Sr. George es plega de braços i es mira de dalt a baix el vell, que s’encongeix per moments a la seva cadira, i diu tranquil·lament: “Vinga, anem al gra!”

—Oh! —exclama el Sr. Smallweed fregant-se les mans i fent petar els artells— Sí. Anem-hi. On, estimat amic?

—A buscar la pipa —diu el Sr. George, i cerimoniosament col·loca la seva cadira a la vora de la xemeneia, agafa la pipa de la llar, l’omple, l’encén i es posa a fumar amb placidesa.

Això té la virtut de desconcertar el Sr. Smallweed, a qui resulta tan difícil prosseguir amb els seus propòsits, fossin quins fossin, que s’exaspera i furtivament, impotent de ràbia, fa una urpada al buit expressant un desig intens d’atènyer i esgarrinxar la cara del Sr. George. Però com que les ungles del venerable ancià són llargues i afilades, les seves mans magres i venoses, els seus ulls verds i aigualits i, a més i principalment, perquè mentre urpeja es va enfonsant a la cadira fins a convertir-se en un fardell informe, esdevé un espectacle tan fantasmal fins i tot als ulls de la Judy, que hi està acostumada, que la jove donzella se li llança al damunt amb més braó que el fervor de l’estimació, i tant el sacseja, el tusta i el copeja en unes quantes parts del cos, especialment en aquella que els manuals d’autodefensa anomenen el centre de la respiració, que el vell en el seu dolorós esgotament deixa escapar uns esbufecs forçats com els d’un picó de pavimentar.

Quan la Judy, gràcies a aquestes maniobres, ha aconseguit reincorporar a la cadira l’avi, que encara urpeja malgrat mostrar la cara esblanqueïda i el nas morat, allarga el seu índex ressec i tusta l’esquena del Sr. George. Quan el soldat alça el cap, ella mateix tusta el seu estimat avi; després d’haver-los posat en contacte clava la seva vista al foc.

—Sí, sí! Oh, oh! U... u... uf! —remuga l’avi Smallweed empassant-se la ràbia— Estimat amic! —encara urpejant.

—Li diré què passa —diu el Sr. George—: si vol tractar amb mi, cal que parli clar. Sóc home de poques paraules i no m’agrada fer marrades. No tinc les qualitats per fer-ho. No sóc prou llest. No és la meva manera de ser.

Quan vostè em va embolicant una vegada i altra –diu el soldat que es torna a posar la pipa als llavis–, maleït sia si no em sento com si m’ofeguessin!

Infla el seu ample pit fins a la màxima capacitat per assegurar-se que encara no s’ha ofegat.

—Si ha vingut a fer-me una visita amistosa –prosegueix el Sr. George–, li estic molt agraït. Com va? Si ha vingut a veure què tinc a l’establiment, miri on vulgui; endavant. Si vol buidar el pap, buidi’l!

L’esponerosa Judy, sense apartar la vista del foc, dóna al seu avi un tust espectral.

—Se n’adona! També opina igual. I per què dimonis aquesta noia no s’asseu com una bona cristiana? –diu el Sr. George fixant la vista despreocupadament en la Judy– No ho puc entendre.

—És a la meva vora per tal d’ajudar-me, senyor. Sóc un vell, estimat Sr. George, i necessito una mica de cura. Em puc valer; no sóc un tros de maleïda cotorra –diu l’avi Smallweed remugant i buscant inconscientment el coixí–, però necessito atencions, estimat amic.

—Molt bé –replica el soldat fent girar la cadira per donar la cara al vell–. I doncs?

—Sr. George, el meu amic de la City ha fet un petit negoci amb un dels seus deixebles.

—De veritat? Lamento saber-ho.

—Sí, senyor –l’avi Smallweed es frega les cames–. Actualment és un soldat eixerit. Sr. George, s’anomena Carstone. S’han presentat uns amics i ho han pagat tot, això l’honora.

—S’han presentat? Creu que el seu amic de la City acceptaria un petit consell?

—Crec que sí, amic meu. Tractant-se de vostè.

—Doncs li aconsello que no faci més negocis per aquesta banda. No en podrà treure res més. Segons que tinc entès, aquest jove s’aboca a la bancarrota.

—No, no, estimat amic. No, no, Sr. George. No, no, senyor –protesta l’avi Smallweed fregant-se amb murrieria les cames resseques–. Crec que no pas a una bancarrota. Té bones amistats, es pot comptar amb la seva paga, es pot comptar amb la venda del seu nomenament, es pot comptar amb les seves possibilitats en un plet, es pot comptar amb la possibilitat d’un casori, i... Oh, sap, Sr. George, crec que el meu amic encara podria comptar amb alguna cosa més d’aquest jove –diu l’avi Smallweed, apujant-se el casquet de vellut i gratant-se l’orella com una mona.

El Sr. George, que ha deixat de banda la pipa i seu recolzant un braç al respatller, repica a terra el compàs d’una marxa militar amb el peu dret, com si no estigués gaire satisfet del rumb que ha agafat la conversa.

—Però passem d'una cosa a una altra —prosegueix el Sr. Smallweed—. Per donar més al·licient a la conversa, com diria algun graciós. Passem, Sr. George, del grumet al capità.

—On vol anar a parar, ara? —pregunta el Sr. George arrufant l'entrecella i deixant d'amanyagar el record del seu bigoti— Quin capità?

—El nostre capità. El capità que coneixem. El capità Hawdon.

—Ah! Es tracta d'això, oi? —diu el Sr. George xiulant fluixet quan veu que tant l'avi com la néta el miren fixament— Per fi ho ha aconseguit! I bé? Què passa? Vinga, prou d'ofegar-me. Parli!

—Estimat amic, em van preguntar per... Judy, incorpora'm una mica! Ahir em van preguntar pel capità; i encara sóc de l'opinió que el capità no és mort.

—Bajanades!

—Què ha dit, estimat amic? —pregunta el vell posant-se la mà a l'orella.

—Bajanades!

—Oh! Sr. George, pot jutjar vostè mateix la meva opinió, si té en compte les preguntes que em van fer i les raons per les quals me les van fer. I què creu que vol, l'advocat que em va fer aquestes preguntes?

—Feina!

—Res d'això!

—Llavors, no pot ser que sigui advocat —diu el Sr. George encreuant els braços amb posat ferm i decidit.

—Estimat amic, és advocat i de fama. Vol veure alguna mostra de la lletra del capità Hawdon. No se la vol quedar. Només la vol veure i comparar-la amb un escrit que té.

—I doncs?

—Doncs, Sr. George, com sigui que es recordava de l'anunci referent al capità Hawdon i de qualsevol informació que se'n pogués aportar, va fer indagacions i em va venir a veure... tal com vostè ho va fer, amic meu. Fem una encaixada? I que content queestic que vingué aquell dia! Si no hagués vingut, quin gran amic m'hauria perdut!

—I doncs, Sr. Smallweed? —torna a dir el Sr. George, després de suportar amb certa tibantor aquest cerimonial.

—Que no en tinc. Només en tinc la signatura. Que caiguin al seu damunt la pesta i la fam, la guerra i la mort sobtada —diu el vell, recitant una de les poques pregàries que recordava, i esclafant entre les seves enfurides mans el casquet de vellut— Tinc, de bon tros, mig milió de signatures seves! Però vostè —recuperant l'alè i el to melós, a mesura que la Judy li ajusta el casquet a la closca de bitllot—, vostè, estimat Sr. George, molt probablement té alguna carta o escrit que pugui ser d'utilitat. Qualsevol cosa manuscrita aniria bé.

—Manuscrita per ell —diu el soldat sospesant-ho—, potser en tinc.

—Estimadíssim amic!

—O potser no en tinc.

—Oh! —diu l'avi Smallweed ensorrat.

—Però encara que en tingués quintars, sense saber-ne el motiu, no li ensenyaria ni el tros que es necessita per atacar un cartutx.

—Senyor, ja li he dit el motiu. Estimat Sr. George, ja li he dit per què.

—No del tot —diu el soldat brandant el cap—. Vull saber-ne més i estar-hi d'acord.

—Doncs vol venir a veure l'advocat? Estimat amic, vol venir a veure aquest cavaller? —insisteix l'avi Smallweed, mentre treu un vell rellotge pla d'argent, amb unes busques semblants a les cames d'un esquelet— Li vaig dir que probablement l'aniria a veure de deu a onze del matí; i ara són dos quarts d'onze. Vol venir-lo a veure, Sr. George?

—Hum! —fa pensativament— No m'importa. El que no entenc és per què hi està tan interessat.

—M'interessa tot el que tingui possibilitat d'aportar alguna clarícia sobre ell. Oi que ens va enxampar a tots? Oi que ens deu immenses sumes a tots plegats? Si hi estic interessat? Qui hi pot estar més interessat que jo? No, amic meu —diu l'avi Smallweed, abaixant el to—, no vull que traeixi res. Ni pensar-ho. Està a punt per anar-hi, amic meu?

—Sí! Vinc d'aquí a un moment. No li prometo res, ja ho sap.

—Res, estimat Sr. George, res.

—Vol dir que em durà en aquest lloc, on sigui, sense fer-me pagar el viatge? —pregunta el Sr. George agafant el barret i els seus gruixuts guants de camusa.

Aquest acudit fa tanta gràcia al Sr. Smallweed, que es posa a riure dissimuladament vora el foc. Però tot i rient, dóna un cop d'ull al Sr. George per damunt l'espatlla paralítica i l'observa atentament mentre obre, a l'altra punta de la galeria, el cademat d'un armari casolà, en mira les lleixes més altes i finalment n'agafa alguna cosa que cruix com el paper, la doblega i se la posa a la pitrera. Llavors la Judy fa un tust al Sr. Smallweed, i el Sr. Smallweed un altre a la Judy.

—Estic llest —diu el soldat quan en torna—. Phil, du aquest senyor al fiacre, no et costarà gens.

—Ai! Oh Senyor! Pari un moment! —diu el Sr. Smallweed— És tan i tan expeditiu! Creu que pot anar amb compte, bon home?

En Phil no replica; agafa la cadira i la seva càrrega, se'n va de pressa abraçat fortament pel Sr. Smallweed, que ara no piula, i es llança pel passadís com si hagués rebut l'afable encàrrec de dur el respectable ancià al volcà més proper. La seva feina, amb tot, acabava al fiacre, i allí el deixa; i

l'encantadora Judy es col·loca al seu darrere, la cadira orna la capota i el Sr. George ocupa el lloc que queda al pescant.

El Sr. George està absolutament perplex de l'espectacle que contempla quan mira de tant en tant dins el fiacre per la finestreta del seu darrere; la sorruda Judy sempre immòbil i l'ancià, amb el casquet que li tapa un ull, lliscant del seient cap al terra de palla, mirant-lo amb l'altre ull gairebé fora d'òrbita i amb cara de no poder evitar que la seva esquena sotraguegi sense parar.

Capítol 27

Més d'Un Veterà

El Sr. George, al pescant amb els braços plegats, no ha de viatjar gaire estona perquè es dirigeixen a Lincoln's Inn Fields. Quan el cotxer atura els cavalls, el Sr. George en baixa i, mirant a l'interior per la finestreta, diu:

—Vaja, es tracta del Sr. Tulkinghorn, oi?

—Sí, estimat amic. El coneix, Sr. George?

—Doncs n'he sentit parlar... també l'he vist, crec. Però no el conec, i tampoc no em coneix.

Després cal dur el Sr. Smallweed al pis de dalt, cosa que es realitza a la perfecció amb l'ajuda del soldat. És traslladat al gran despatx del Sr. Tulkinghorn i col·locat a la vora de la llar de foc, damunt l'estora turca. En aquest moment el Sr. Tulkinghorn no hi és, però tornarà de seguida. L'ocupant del banc del rebedor és qui ho ha dit, i després d'atiar el foc deixa que el triumvirat s'escalfi.

La sala inspira moltíssima curiositat al Sr. George. Alça la vista cap al sostre pintat, ressegueix amb la mirada els antics llibres de lleis, contempla els retrats dels grans clients i llegeix en veu alta els cognoms dels baguls.

—Sir Leicester Dedlock, Baronet —llegeix amb posat cavil·lós, el Sr. George—. Ah! Senyoria de Chesney Wold. Hum! —mira aquests baguls com si es tractés de quadres i torna vora el foc tot repetint: “Sir Leicester Dedlock, Baronet, i Senyoria de Chesney Wold, eh?”

—Fa diners a cabassos, Sr. George —mormoleja l'avi Smallweed fregant-se les cames—. És immensament ric!

—A qui es refereix? Al vell cavaller o al baronet?

—Al cavaller, al cavaller.

—Així ho tenia entès; m'hi jugaria que se les sap totes. La caserna tampoc no és gens menyspreable —diu el Sr. George, mirant un altre cop al seu voltant—. Fixi's en aquella caixa blindada del fons!

L'arribada del Sr. Tulkinghorn talla en sec la rèplica. No mostra cap canvi, és clar. La vestimenta deslluïda, les ulleres a la mà i l'estoig atrotinat. El seu aspecte, impenetrable i adust. La seva veu, ronca i greu. El rostre, de qui vigila rere les cortinetes, habitualment amb desaprovació i potser amb menyspreu. Ben mirat, si tot se sabés, l'aristocràcia podria tenir servents més entusiastes i partidaris més fidels que no el Sr. Tulkinghorn.

—Bon dia, Sr. Smallweed, bon dia! —diu tot entrant— Veig que ha portat el sergent. Segui, sergent.

Mentre el Sr. Tulkinghorn es treu els guants i els posa dins el barret, mira amb els ulls mig closos i de reüll cap al lloc on hi ha el Sr. George i

potser es diu en el seu fur intern: “Amic meu, ets el que necessitava.”

—Segui, sergent —repeteix mentre s’arriba a la taula, que és situada en una banda de la llar de foc, i s’aposta a la seva butaca—. Fred i cru aquest matí, fred i cru! —el Sr. Tulkinghorn s’escalfa alternativament davant les barres de la llar de foc els palmells i els artells de les mans, i mira, darrere i a través d’aquestes cortinetes sempre abaixades, el trio que seu davant formant un petit semicercle.

—Ara, crec que ja estic al cas! —potser en tots dos sentits— Sr. Smallweed —la Judy reincorpora l’ancià perquè pugui participar en la conversa—, veig que m’ha portat el nostre bon amic el sergent.

—Sí, senyor —contesta el Sr. Smallweed, molt servil a la riquesa i la influència de l’advocat.

—I què en diu el sergent, d’aquest negoci?

—El Sr. George —diu l’avi Smallweed assenyalant amb la mà tremolosa i arrugada—, aquest és el cavaller, senyor.

El Sr. George saluda el cavaller, però d’una altra banda seu tibet com un fusell i absolutament callat, ben a la punta de la cadira, com si duagués al damunt tota la impedimenta d’un dia de campanya.

El Sr. Tulkinghorn continua: “I bé, George? Es diu George, oi?”

—Sí, senyor.

—Què me’n diu, George?

—Perdoni, senyor —contesta el soldat—, però m’agradaria saber què diu vostè.

—Vol dir quant a la recompensa?

—Vull dir quant a tot, senyor.

Això posa de tan mal humor el Sr. Smallweed, que de sobte esclata: “Ets una bèstia sulfurant!” Però de seguida demana perdó al Sr. Tulkinghorn i s’excusa d’aquest lapsus dient a la Judy: “Pensava en la teva àvia, estimada.”

—Sergent, suposava —prosegueix el Sr. Tulkinghorn, inclinant-se a una banda de la butaca i encreuant les cames— que el Sr. Smallweed li havia explicat a bastament aquest assumpte. De totes maneres, es tracta de ben poca cosa. M’han dit que fa temps vostè va servir a les ordres del Capità Hawdon, en va tenir cura quan era malalt, li va fer molts petits favors i gaudia de la seva confiança. És així, oi?

—Sí, senyor, és així —diu el Sr. George amb laconisme militar.

—Per tant, podria ser que tingués alguna cosa manuscrita del Capità Hawdon— qualsevol, no importa quina: comptes, instruccions, ordres, una carta, el que sigui. M’agradaria comparar la seva lletra amb la que tinc. Si em concedeix aquesta oportunitat, el recompensaré per les molèsties. Gosaria dir que tres, quatre, cinc guinees, li farien peça.

—Esplèndid, estimat amic meu! —exclama l'avi Smallweed corrugant els ulls.

—En cas contrari, digui, segons la seva consciència de soldat, quant demana de més. No cal que es desprengui de l'escrit, si no vol, però m'agradaria més quedar-me'l.

El Sr. George seu escairat exactament en la mateixa posició, mira el sostre pintat i no diu ni un mot. L'irascible Sr. Smallweed esgarrapa l'aire.

—El problema està —diu el Sr. Tulkinghorn amb la seva actitud metòdica, indiferent i tranquil·la—, en primer lloc, en si disposa d'algun escrit del Capità Hawdon.

—En primer lloc, si dispo d'algun escrit del capità Hawdon, senyor —repeteix el Sr. George.

—En segon lloc, quant en voldria per la molèstia d'ensenyar-me'l.

—En segon lloc, quant en voldria per la molèstia d'ensenyar-l'hi, senyor —repeteix el Sr. George.

—En tercer lloc, si segons la seva opinió té alguna semblança amb aquest —donant-li de sobte alguns fulls de paper escrits i relligats.

—Si té alguna semblança amb aquest, senyor. Entesos —repeteix el Sr. George.

El Sr. George ha proferit aquestes tres repeticions d'una manera mecànica, mirant de fit a fit el Sr. Tulkinghorn; tampoc no mira gens ni mica la declaració jurada de Jarndyce contra Jarndyce que li ha donat perquè l'examini —malgrat que encara la té a les mans—, sinó que continua mirant el Sr. Tulkinghorn amb aspecte meditabund i preocupat.

—I bé? —diu el Sr. Tulkinghorn— Què me'n diu?

—Bé, senyor —replica el Sr. George, alçant-se i oferint un aspecte imponent—, si m'ho permet, m'agradaria no tenir res a veure amb això.

—Per què no? —pregunta el Sr. Tulkinghorn, aparentment amb tota la tranquil·litat.

—Doncs perquè —contesta el soldat—, excepte sota exigències militars, no sóc un home de negocis, senyor. Entre els civils sóc el que a Escòcia en diuen un desaprofitat. No tinc cap per als papers, senyor. Puc suportar millor qualsevol foc creuat que no pas un interrogatori. Fa cosa d'una hora mencionava al Sr. Smallweed que quan em trobo en situacions semblants em sento com si m'ofeguessin. I en aquests moments —diu el Sr. George, mirant a tots els de la colla—, aquesta és la meva sensació.

Dit això, fa tres passes endavant per tornar els fulls a la taula de l'advocat i tres passes enrere per recuperar la posició que ocupava, on roman perfectament palplantat, mirant a cops el terra i a cops el sostre pintat, amb les mans al darrere com si eludís l'acceptació de qualsevol altre document fos quin fos.

Per efecte d'aquesta provocació, el Sr. Smallweed té tant a la punta de la llengua el seu adjectiu favorit de menyspreu que en lloc de dir “amic meu estimat”, comença amb el monosíl·lab “sulf”, després converteix el possessiu en “sulfmeu” i fa l'efecte de tenir algun impediment per parlar. Tanmateix, superada aquesta dificultat, exhorta l'estimat amic, de la manera més tendra, que no es precipiti i que faci el que un cavaller tan eminent li demana, i que ho faci de grat, amb la confiança que no hi ha res d'objectable i que a la vegada resulta profitós. El Sr. Tulkinghorn, ocasionalment, es limita a proferir expressions com: “Ningú millor que vostè per jutjar els seus interessos, sergent”; “Miri de no perjudicar algú amb això”; “Com vulgui, com vulgui”; “Si sap què vol, no cal dir res més.” Ho diu aparentant una perfecta indiferència, mentre dóna un cop d'ull als papers de damunt la taula i es disposa a escriure una carta.

El Sr. George mira amb desconfiança del sostre pintat al terra, del terra al Sr. Smallweed, del Sr. Smallweed al Sr. Tulkinghorn i del Sr. Tulkinghorn un altre cop al sostre pintat. Perplex com està, sovint canvia la cama amb què es recolza.

—Li puc assegurar, senyor —diu el Sr. George—, i no ho dic amb intenció d'ofendre, que entre vostè i el Sr. Smallweed aquí present, m'han ofegat més de cinquanta cops. Realment ho estic, senyor. No sóc un competidor per a vostès, cavallers. Em permet que li pregunti per què vol veure la lletra del capità, si és que en trobo alguna mostra?

—No —el Sr. Tulkinghorn branda calmosament el cap—. Sergent, si fos un home de negocis no caldria que li digués que en la meva professió, en moltes demandes com aquesta, hi ha raons confidencials que són absolutament inofensives. Si és que tem perjudicar el capità Hawdon, pot respirar tranquil.

—I tant! És mort, senyor.

—De veritat? —el Sr. Tulkinghorn s'asseu tranquil·lament a escriure.

—Bé, senyor —diu el soldat mirant dins el barret, després d'una pausa de desconcert—, em sap greu no haver pogut complaure'l més. Si pot ser d'utilitat per a algú, m'agradaria consultar amb un amic meu que és un veterà i té més bon cap que no pas jo per als negocis, perquè em ratifiqui en la meva opinió de preferir no tenir res a veure amb això. Em trobo... em trobo realment tan ofegat ara mateix —diu el Sr. George, passant-se desesperadament la mà pel front— que ni sé què em pot resultar més convenient.

El Sr. Smallweed, que ha sentit que aquesta autoritat és un veterà, inculca tan ardentment al soldat la conveniència d'anar-hi a prendre consell i especialment d'informar-lo que es tracta d'una qüestió de cinc lliures o més, que el Sr. George es compromet a anar-lo a veure. El Sr. Tulkinghorn no diu res.

—Doncs, amb el seu permís, aniré a consultar el meu amic, senyor —diu el soldat—, i em prendré la llibertat de tornar a passar abans que acabi el dia amb la resposta definitiva. Sr. Smallweed, si vol que el deixi a baix...

—D'aquí un moment, estimat amic meu, d'aquí un moment. Em permetrà primer uns mots, en privat, amb aquest cavaller?

—I tant, senyor. No tinc cap pressa —el soldat s'enretira a un extrem de la sala i prossegueix la seva atenta investigació dels baguls; els reforçats i els no reforçats.

—Senyor, si no estigués tan dèbil com una criatura sulfurosa —murmura l'avi Smallweed, mentre fa baixar l'advocat al seu nivell estirant-lo de la solapa i els seus ulls enrabiats guspiregen flames verdes— li arrabassaria l'escrit. El du dins la jaqueta. He vist com se l'hi posava. La Judy ha vist com se l'hi posava. Parla, espècie de secall per al rètol d'una botiga de bastons, digues que has vist com se l'hi posava!

El venerable ancià acompanya aquest conjur vehement amb una empenta tan violenta a la seva néta, que excedeix la seva força i rellisca de la cadira arrossegant el Sr. Tulkinghorn, fins que la Judy el detura i l'acomoda bé.

—No sóc partidari de la violència, amic meu —remarca fredament el Sr. Tulkinghorn.

—No, no; ho sé, ho sé, senyor. Però ens pren el pèl i ens mortifica... és... és pitjor que la ignorant garsa garlaire de la teva àvia —a la impertorbable Judy, que només mira el foc—. Saber que té el que necessitem i no voler donar el braç a tòrcer. Ell, no donar el braç a tòrcer! Ell! Un rodamón! Però no es preocupi, senyor, no es preocupi. Com a màxim només té corda per una estona. El tinc periòdicament amb la corda al coll. El torçaré, senyor. El collaré, senyor. Si no ho vol fer de grat, li ho faré fer per força, senyor! Ara, estimat Sr. George —diu l'avi Smallweed fent horriblement l'ullet a l'advocat mentre el deixa anar—, excel·lent amic meu, quan vulgui estic a la seva disposició!

El Sr. Tulkinghorn, dempeus a l'estora i d'esquena al foc, amb una tènue ombra de divertiment que s'escapa del seu autocontrol, observa la desaparició del Sr. Smallweed i correspon amb un lleu gest del cap a la salutació del soldat quan se'n va.

El Sr. George considera que li és més difícil desempallegar-se del venerable ancià que haver-lo dut a coll escales avall, perquè una vegada acomodat al seu lloc es mostra tan loquaç a propòsit de les guinees i l'engrapa tan aferrissadament dels botons —tenia realment la intenció secreta de descordar-li la jaqueta i robar-lo—, que al soldat li cal exercir un cert grau de força per poder-se'n separar. Per fi ho aconsegueix i continua tot sol a la recerca del seu conseller.

Per les porxades de Temple i per Whitefriars —fent una ullada a Hanging-Sword Alley, que es troba aproximadament en la seva ruta—, i per

Blackfriars Bridge i Blackfriars Road, el Sr. George s'encamina relaxadament cap a un carrer de petites botigues en algun lloc del gangli que formen les carreteres que vénen de Kent i Surrey i els carrers que surten dels ponts de Londres i que té el seu centre en el molt anomenat Elephant⁷, que ha perdut la seva fortalesa⁸, formada per un miler de carruatges de quatre cavalls, a causa d'un monstre d'acer més potent disposat a fer-lo miques el dia que el desafii. El Sr. George dirigeix les seves imponents passes cap a una de les petites botigues d'aquest carrer; es tracta d'una botiga d'instruments musicals que mostra a l'aparador alguns violins, algunes flautes, una pandereta, un triangle i algunes partitures musicals més aviat llargues. S'hi atura a poques passes veient sortir-ne una dona d'aspecte militar amb la sobrefaldilla arromangada que duu un petit cubell de fusta i, a la punta de la vorera, comença a remenar dins del cubell i a esquitxar. El Sr. George es diu: "Com sempre, esbandint verdura. Sempre que l'he vista, excepte quan anava damunt d'un carro d'equipatge, esbandia verdura!"

En aquest moment, l'objecte d'aquesta reflexió està de totes totes tan ocupada esbandint la verdura que continua sense adonar-se de la proximitat del Sr. George, fins que, alçant-se amb el cubell, després de buidar l'aigua a la cuneta, se'l troba al costat. La seva rebuda no és gens afalagadora.

—George, no tinc gairebé mai l'ocasió de veure'l, però desitjaria que fos un centenar de milles lluny!

El soldat, sense fer cas d'aquesta benvinguda, continua cap a la tenda d'instruments musicals, on la senyora deixa el cubell de verdura damunt del taulell, en el qual es recolza de mans després d'haver-les-hi encaixat.

—George —diu—, mai no considero en Matthew Bagnet fora de perill, si vostè hi és a prop. És un mena de belluguet i de rodamón...

—Sí! Ja sé que ho sóc, Sra. Bagnet. Ja sé que ho sóc.

—Reconeix que ho és! —diu la Sra. Bagnet— De què li serveix? Per què ho és?

—Suposo que és l'instint animal —contesta benhumorat.

—Ah! —exclama la Sra. Bagnet xisclant una mica— Quina mena de satisfacció em proporcionarà l'instint animal, quan l'animal haurà intentat apartar el meu Mat del negoci de la música i endur-se'l cap a Nova Zelanda o Austràlia?

La Sra. Bagnet no es pot dir que sigui lletja. Més aviat ossada, de cutis una mica aspre i pigallada pel sol i el vent, que li han colrat els cabells que li cauen al front; però és plena de salut, ufanosa i d'ulls vius. És una dona d'uns quaranta-cinc a cinquanta anys d'aspecte franc, forta, activa i feineria. Polida i decidida, vesteix de manera tan econòmica —si bé de bona qualitat— que l'únic article de lluïment que sembla posseir és l'anell de boda, que des que se'l posà

⁷ Antiga posada on paraven els carruatges que anaven cap al sud.

⁸ El districte d'Elephant and Castle fou travessat per les vies fèrries.

al dit, aquest s'ha fet tan gros que ja no en sortirà fins que es barregi amb les cendres del Sr. Bagnet.

—Sra. Bagnet —diu el soldat—. Li dono la meva paraula que no causaré cap mal al Sr. Bagnet. Pot estar-ne ben segura.

—Bé, així ho espero. El seu natural, amb tot, és molt inquiet —replica la Sra. Bagnet—. Ah, George, George! Només que hagués posat seny i s'hagués casat amb la vídua de Joe Pouch quan es va morir a Nord-amèrica, li hauria solucionat la vida.

—Certament, en vaig tenir l'ocasió —contesta el soldat mig en broma, mig seriosament—, però ara ja no em convertiré en home de profit. La vídua de Joe Pouch m'hauria convingut... hi havia alguna cosa en ella... i en tenia alguna altra... però no em vaig poder decidir. Si hagués tingut la sort de trobar-me amb una dona com la que va trobar en Mat!

La Sra. Bagnet, que fa l'efecte, segons les normes de la virtut, d'estar sense gaires reserves amb un bon amic, perquè també ella és una bona amiga, rep aquest compliment espolsant la cara del Sr. George amb una mata de verdura i enduent-se el cubell dins la rebotiga.

—Caram, Quebec, amor meu —diu en George, entrant a continuació, després de ser invitat—. I tu també, Malta petitona! Veniu a fer un petó al vostre Caranques!

Aquestes noietaes —que se suposa que no van ser batejades amb aquests noms, sinó que familiarment se les anomena així per raó d'haver nascut en casernes d'aquests llocs— seuen en tamborets de tres peus; la més petita —de cinc o sis anys— s'aplica a aprendre de lletra en unes beceroles de penic, la més gran —potser de vuit o nou— li n'ensenya i no para de cosir. Totes dues saluden amb exclamacions el Sr. George com un vell amic, i després d'uns quants petons i xerinola col·loquen els tamborets a la seva vora.

—I com està el jove Woolwich⁹? —pregunta el Sr. George.

—Ah! A propòsit! —exclama la Sra. Bagnet, girant-se d'esquena a les cassoles amb la cara enrogada, perquè preparava el sopar— No s'ho creurà! Ha aconseguit feina al teatre, amb el seu pare, per anar a tocar el pifre en una obra militar.

—Visca el meu fillol! —exclama el Sr. George, donant-se una plantofada a la cuixa.

—Ja ho pot ben dir! —diu la Sra. Bagnet— És un anglès. Això és en Woolwich. Un anglès!

—I en Mat bufa que bufa el fagot. I tots plegats sou uns respectables ciutadans —diu el Sr. George—. Gent de casa. Nens que creixen. La bona mare d'en Mat a Escòcia i el bon pare de vostè a una altra banda, i els escriuiu; i els ajudeu una mica; i... bé, be! És clar, comprenc per què li agradaria que fos cent milles enllà, no m'assemblo gens a tot això!

⁹ Població de la rodalia del sud-est de Londres, seu del Regiment de l'Artilleria Reial.

El Sr. George es va capficant; és assegut davant del foc a la cambra emblanquinada, de terra sorrenc i atmosfera de caserna, que no conté res superflu i no té ni una gota de pols o brutícia, des de les cares de Quebec i Malta a les lluent tasses de llauna i els gots de les lleixes de l'armari; assegut aquí, mentre la Sra. Bagnet feineja, el Sr. George es va capficant. Oportunament arriben a casa el Sr. Bagnet i el jove Woolwich. El Sr. Bagnet és un exartiller, alt i ben plantat, de celles peludes, patilles com les fibres d'un coco, sense cap pèl al cap i de pell tòrrida. La seva veu és profunda, ressonant i breu, no gaire diferent de les tonalitats de l'instrument musical que practica. Efectivament, en general es pot observar en ell un aire inflexible, rígid, similar al llautó, com si fos el fagot de l'orquestra humana. El jove Woolwich és el model i la representació d'un timbaler.

Tant pare com fill saluden cordialment el soldat. Quan, en el moment oportú, ell diu que ha vingut per rebre consell del Sr. Bagnet, el Sr. Bagnet afirma, hospitalàriament, que no vol sentir parlar de negocis fins després de sopar i que el seu amic no compartirà els seus consells fins que no hagi compartit el porc bullit i la verdura. El soldat s'avé a la invitació i ell i el Sr. Bagnet, per no destorbar els preparatius domèstics, surten a fer un tomb amunt i avall del carreró on passen amb pas mesurat i els braços plegats, com si es tractés d'un baluard.

—George —diu el Sr. Bagnet—, ja em coneixes. És la meva companya qui dóna consells. Té cap. Però no ho reconec mai davant seu. Cal mantenir la disciplina. Espera fins que s'hagi tret del cap la verdura. Llavors la consultarem. Digui què et digui, fes-ho, fes-ho!

—Ho intentaré, Mat —replica l'altre—. Prefereixo tenir en compte el seu consell que no el d'una universitat.

—Universitat —contesta el Sr. Bagnet frasejant a breus intervals, com un fagot—. Quina universitat podries deixar, a l'altra banda del món, només amb un paraigua i una capa grisa, per fer el viatge de tornada a Europa? La meva companya ho tornaria a fer demà. Ja ho ha fet un cop!

—Tens raó —diu el Sr. George.

—Quina universitat —prosegueix el Sr. Bagnet— podria tirar endavant, amb dos penics de calç, un d'alúmina¹⁰, mig de sorra, i el capital que resta de sis penics? Amb això és amb el que va començar la meva companya. Aquest negoci.

—M'alegro de saber que prospera, Mat.

—La meva companya —rubrica el Sr. Bagnet— estalvia. En algun lloc té una mitja. Amb diners a dins. Mai no l'he vista. Però sé que la té. Espera fins que s'hagi tret del cap la verdura. Llavors et posarà a to.

—És un tresor! —exclama el Sr. George.

—És més que això. Però no ho reconec mai davant seu. Cal

¹⁰ *Fuller's earth*: pròpiament, silicat d'alúmina hidratat.

mantenir la disciplina. Va ser ella qui va descobrir les meves aptituds musicals. Si no hagués estat per ella encara seria a l'artilleria. Sis anys vaig matxucar el violí. Deu la flauta. La companya deia que no feia el pes; bones intencions, però manca de flexibilitat; prova el fagot. La meua companya aconseguí que el cap de la banda del Regiment de Fusellers li deixés un fagot. Practicava a les trinxeres. Vaig progressar, me'n vaig comprar un altre i vaig aconseguir fer-ne un mitjà de vida!

En George remarca que sembla fresca com una rosa i tan saludable com una poma.

—La meua companya —diu el Sr. Bagnet com a resposta— és una dona excel·lent de cap a peus. En conseqüència, és com un dia absolutament clar. Millora cada dia que passa. Mai no n'he vist cap de semblant. Però no ho reconec mai davant seu. Cal mantenir la disciplina!

Caminen amunt i avall del carreró portant el mateix pas i conversant d'assumptes intrascendents, fins que la Malta i la Quebec els avisen que han d'anar a fer els honors al porc amb verdura, damunt del qual la Sra. Bagnet, com un capellà castrense, diu una curta pregària. En la distribució d'aquests aliments, com en qualsevol altra tasca familiar, la Sra. Bagnet empra un mètode precís: s'asseu amb tots els plats al davant, adjudica a cada porció de porc la part corresponent de brou, verdura, patates i fins i tot de mostassa, i el serveix complet. Després d'haver servit igualment cervesa d'una gerra i, per tant, d'haver dotat el ranxo de tot el que feia falta, la Sra. Bagnet es dedica a satisfer la pròpia gana, que gaudeix d'una salut excel·lent. Els estris del ranxo, si és que es pot denominar així el parament de taula, es componen principalment d'utensilis de banya i llauna que han fet servei en unes quantes parts del món. Concretament, el ganivet del jove Woolwich, que és d'obrir ostres i que té la peculiaritat addicional d'un mecanisme d'obertura i de tancament molt dur que sovint frustra la gana d'aquest jove músic, es diu que passà de mà en mà per tots els destacaments de l'estranger.

Acabat el sopar, la Sra. Bagnet, assistida pels seus plançons —cadascú neteja el seu plat, tassa, ganivet i forquilla—, deixa tots els utensilis del sopar tan nets i brillants com abans i els endreça després d'haver escombrat primer la llar, per tal que el Sr. Bagnet i el visitant no hagin d'esperar-se per fumar les pipes. Aquestes tasques casolanes requereixen moltes anades i vingudes amb esclops al pati del darrere i un considerable ús de la galleda que finalment queda recompensada pel fet de poder assistir a les ablucions de la Sra. Bagnet en persona. Quan després la companya reapareix fresca com una rosa i s'asseu a fer mitja, llavors i només llavors —perquè es pot suposar que la verdura li ha marxat completament del cap— el Sr. Bagnet demana al soldat que exposi el seu cas.

El Sr. George ho fa amb gran discreció, fingint que s'adreça al Sr. Bagnet, però mirant de reüll, tota l'estona, la companya, tal com ho fa el mateix

Sr. Bagnet. Ella, també discretament, no para de fer mitja. Un cop exposat del tot el cas, el Sr. Bagnet recorre al seu truc habitual per mantenir la disciplina.

—Això és tot, George? —diu ell.

—Això és tot.

—Faràs el que jo t'aconselli?

—Me'n refiaré —contesta en George— completament.

—Companya —diu el Sr. Bagnet—, dóna-li la meva opinió. Ja la saps. Dignes-la-hi.

Consisteix a no relacionar-se amb la gent que és massa astuta per a ell, i que ha d'anar amb compte a no barrejar-se amb assumptes que no entén; de manera que la regla d'or és no fer res a les fosques, no ser part de res per sota mà o misteriós, i no posar mai els peus on no pugui veure el terra. Aquesta és, en efecte, l'opinió del Sr. Bagnet, tal com l'ha transmesa la companya; confirmada la seva pròpia opinió i esvanits els seus dubtes, el Sr. George se sent tan alleujat que es disposa a fumar-se una altra pipa perquè es tracta d'una ocasió excepcional, i a fer una xerrada amb tota la família Bagnet sobre els temps d'abans, segons els seus diversos graus de coneixença.

D'aquesta manera s'esdevé que el Sr. George no es torna a posar dret amb tota la seva alçària en aquella sala fins que arriba el moment que el públic anglès espera que el fagot i el pifre acudeixin al teatre; i com que, fins i tot el Sr. George, en el seu paper domèstic de Caranques, necessita temps per acomiadar-se de la Malta i la Quebec i per posar dissimuladament un xíling de padrinatge a la butxaca del seu fillol i felicitar-lo pel seu èxit en la vida, és fosc quan el Sr. George es torna a dirigir cap a Lincoln's Inn Fields.

“Una llar familiar” —remuga tot caminant—, “per més petita que sigui, fa que un home com jo sembli un solitari. Però és una sort que mai no m'hagi decantat cap al matrimoni. No hi hauria encaixat pas bé. Fins i tot a la meva edat encara sóc una espècie tal de rodamón, que no em podria estar ni un mes sencer a la galeria de tir si es tractés d'una ocupació estable, o si no acampés a l'estil gitano. Vinga! Ni perjudico ni destorbo ningú; això ja és alguna cosa. No ho he fet des de fa molts anys!”

Per tant, es posa a xiular per oblidar-ho i continua caminant.

Un cop arribat a Lincoln's Inn Fields, puja l'escala del Sr. Tulkinghorn i troba tancada la porta del rebedor i el bufet clos. Però com que el soldat no hi entén gaire de portes de rebedors, i a més l'escala és fosca, encara grapeja i tempteja amb l'esperança de descobrir l'anella de la campaneta o de poder obrir-la tot sol, quan el Sr. Tulkinghorn puja per les escales —silenciosament, és clar— i pregunta enrabiadament:

—Què passa? Què hi fa aquí?

—Perdoni, senyor. Sóc en George. El sergent.

—I no podia adonar-se en George, el sergent, que la meva porta era tancada amb clau?

—Caram, no senyor, no podia. En tot cas, no ho he vist —diu el veterà una mica amoïnat.

—Ha canviat d'opinió o és de la mateixa opinió? —pregunta el Sr. Tulkinghorn. Tanmateix, amb un cop d'ull ho sap prou bé.

—De la mateixa opinió, senyor.

—M'ho pensava. Això és tot. Ja se'n pot anar. Així que vostè és la persona —diu el Sr. Tulkinghorn obrint la porta amb la clau— que amagava a casa el Sr. Gridley?

—Sí, sóc aquesta persona —diu el veterà deturant-se dos o tres esglaons més avall—. I què, senyor?

—I què? Que no m'agraden el seus col·legues. Si hagués sabut que era aquesta persona, avui al matí no hauria traspassat aquesta porta. En Gridley? Un individu perillós, violent, criminal.

Amb aquestes paraules, proferides en un to inusualment alt per la seva manera de ser, l'advocat entra al seu apartament i tanca la porta amb un gran terrabastall.

El Sr. George es queda molt enrabiada per aquest comiat; i més perquè un escriptor que pujava les escales ha sentit les darreres paraules i evidentment les hi aplica. “Quin personatge més insuportable” —rondina afegint-hi un precipitat renec, mentre s'apressa escales avall—. “Un individu perillós, violent, criminal.” I alçant el cap s'adona que l'escriptor el mira de dalt estant i l'observa quan passa sota un fanal. Això incrementa tant la seva ràbia que durant cinc minuts està de mal humor. Però es posa a xiular per oblidar-ho, igual que la resta; i se'n va cap a casa, a la Galeria de Tir.

Capítol 28

L'Industrial Siderúrgic

Ara com ara, Sir Leicester Dedlock se'n surt prou bé, de la gota familiar, i un altre cop és dempeus, tant en el sentit literal com en el figurat. És al seu solar de Lincolnshire; però les aigües han tornat a negar les terres baixes i el fred i la humitat s'infiltra a Chesney Wold, malgrat estar ben defensat, i engrapen els ossos de Sir Leicester. Els focs de llenya i carbó –fusta dels Dedlock i arbredes antediluvianes– que flamegen i resplendeixen a les àmplies llars i a l'hora foscant parpellegen damunt els boscos, entristits de veure com se sacrifiquen els arbres, no barren el pas a l'enemic. Les canonades d'aigua calenta ramificades per tota la casa, les portes i les finestres encoixinades, les mampares i els cortinatges no aconseguen pal·liar les deficiències del foc i satisfer les necessitats de Sir Leicester. Per això, un matí, la gasetta de la bona societat proclama al seu univers fidel que ben aviat Lady Dedlock tornarà a ser a ciutat durant unes quantes setmanes.

És una trista veritat que fins i tot els grans homes tenen parents pobres. En efecte, sovint els grans homes superen amb escreix la seva raonable taxa de parents pobres, atès que tant l'autèntica sang vermella de qualitat superior com la sang de qualitat inferior vessada injustament, cridarà amb força i es farà sentir. Els cosins de Sir Leicester, de grau més remot, són com molts crims, des del punt de vista que acaben descobrint-se. Entre ells n'hi ha de tan pobres que es podria ben bé pensar que hauria estat molt millor per a ells no haver estat mai anelles xapades de la cadena d'or Dedlock, sinó, des d'un bon començament, haver estat fets de ferro vulgar i haver-se dedicat a serveis ordinaris.

Tanmateix, pertanyent a la nissaga Dedlock, servir –excepte en casos molt especials, distingits, però no rendibles– no ho poden fer. Per tant, visiten els cosins rics; quan poden s'endeuten i quan no poden viuen miserablement; no troben cap marit, les dones, i els homes cap muller; viatgen amb carruatges manllevats; seuen a convits que no han organitzat, i d'aquesta manera es mouen per l'alta societat. L'opulent patrimoni familiar s'ha fraccionat tantíssim que resulten ser escorrialles que ningú no sap què fer-ne.

Tothom del bàndol de Sir Leicester Dedlock i de la seva manera de pensar fa l'efecte d'estar-hi més o menys emparentat. Sir Leicester, com si fos una gloriosa aranya, estén la seva teranyina de parentiu des de Lord Boodle, al Duc de Foodle, fins a arribar a en Noodle. Però mentre amb aquestes nobilitats és majestuós, amb la seva parentela de nul·litats es comporta com un home generós tal com correspon a la seva noble condició; actualment, a Chesney Wold, malgrat la humitat, suporta la visita d'uns quants cosins d'aquesta mena amb la perseverança d'un màrtir.

Entre ells es destaca principalment, i a primera línia, Volumnia Dedlock, una senyoreta –d’uns seixanta– emparentada senyorívolament per partida doble, atès que per part de mare té l’honor d’estar emparentada remotament amb una altra gran família. La senyoreta Volumnia, que des de la infantesa demostrà un considerable talent per retallar orles de paper pintat i també per cantar amb acompanyament de guitarra en llengua espanyola i proposar endevinalles franceses a les vil·les pairals, es va passar vint anys de la vida, entre els vint i els quaranta, d’una manera força agradable. Després, passada de moda i amb fama d’avorrir tothom amb les seves interpretacions en llengua espanyola, es retirà a Bath, on viu modestament gràcies a una pensió anual de Sir Leicester, i des d’on fa resurreccions ocasionals a les vil·les pairals dels seus cosins. A Bath gaudeix d’àmplia notorietat entre cavallers horriblement vells de cames esprimatxades i pantalons de nanquín¹¹, i d’una excel·lent posició en aquella llòbrega ciutat. Però a tot arreu causa una mica d’ansia, per culpa d’una indiscriminada profusió de coloret i per la seva persistència a dur un collaret de perles que més aviat sembla un rosari d’ous de perdiu.

En qualsevol país ben administrat, la Volumnia seria una clara candidata a la llista de pensionistes. Es van fer esforços per posar-la-hi, i quan William Guffy accedí al govern hi hagué fundades esperances que hi seria inclosa amb una prestació de dues-centes lliures anuals. Però, contràriament a tota previsió, en William Guffy s’adonà d’alguna manera que no era el moment oportú de fer-ho; per a Sir Leicester constituí la primera indicació clara que el país anava a mal borràs.

Hi ha, també, l’Honorable Bob Stables que pot preparar farinetes calentes de segó amb la perícia d’un veterinari, i que resulta ésser millor tirador que no la majoria de guardaboscós. Durant un cert temps es mostrà particularment interessat a servir el país en un lloc de bons emoluments, que a la vegada no anés acompanyat ni de problemes ni de responsabilitats. Un sistema polític ben administrat hauria satisfet ràpidament aquest desig tan natural per a un jove cavaller tan eminentment emparentat, però en William Guffy quan va accedir al govern s’adonà per alguna raó que les circumstàncies no li permetien arranjar aquesta niciesia; i fou per a Sir Leicester la segona indicació que el país anava a mal borràs.

La resta de cosins són dames i cavallers d’edats i capacitats diverses, la majoria amables i sensibles, que probablement haurien prosperat en la vida si haguessin pogut deixar de banda la seva nissaga; però ara gairebé tots en resultaven una mica perjudicats, i gandulejaven amb apatia sense cap fita definida, fent l’efecte de no saber què fer d’ells mateixos, de la mateixa manera que ningú no sap què fer-ne, d’ells.

¹¹ Teixit de cotó de coloració crua, originari de Nanquín, a la Xina.

En aquest cercle, i on no?, regna per damunt de tot Milady Dedlock. Bella, elegant, perfecta i poderosa en el seu petit món –perquè el món de l’alta societat no s’estén completament de pol a pol–, la seva influència a la mansió de Sir Leicester, malgrat el seu posat indiferent i altiu, és enorme per millorar-lo i polir-lo. Els cosins, fins i tots els més grans, que es van quedar de pedra quan Sir Leicester s’hi va casar, li reten homenatge feudal; i l’Honorable Bob Stables repeteix cada dia, entre l’hora d’esmorzar i la de dinar, a alguna persona escollida, la seva original i preferida observació que ella és la dona més empolainada de tota la quadra¹².

Tals són els hostes del gran saló de Chesney Wold aquesta nit llòbrega, quan la petjada del Passeig del Fantasma –aquí, tanmateix, inaudible– podria ésser la d’un parent difunt tancat a fora a la intempèrie. És gairebé l’hora d’anar-se’n a dormir. Els focs de les llars de les cambres resplendeixen per tota la casa fent sorgir, del sever mobiliari, fantasmes damunt les parets i els sostres. Els candelers per anar a les habitacions romanen plantats damunt la taula allunyada, vora la porta, i els cosins badallen a les otomanes. Cosins al piano, cosins vora la safata de la gasosa, cosins que s’alcen de la taula de joc, cosins aplegats al voltant de la llar de foc. Dempeus a la vora de la seva pròpia llar –perquè n’hi ha dues–, Sir Leicester. A l’altra banda d’aquesta espaiosa llar, Milady seu vora la seva taula. La Volumnia, com a cosina privilegiada, seu en un luxós sofà enmig de tots dos. Sir Leicester mira, amb contrarietat règia, el coloret i el collar de perles.

—De vegades em trobo a la meva escala –diu lentament i amb feixuguesa la Volumnia, com si els seus pensaments ja se l’enduguessin al llit, després d’una llarga vetllada de conversa molt insulsa– una de les noies més precioses que hagi vist en la vida, diria.

—Una apadrinada de Milady –observa Sir Leicester.

—Això vaig pensar. Estava segura que algun ull exquisit l’hauria escollida. Realment és una meravella. Una mena de bellesa de nina, potser –diu la Srta. Volumnia excloent la de la seva mena–, però perfecta en el seu estil, mai no havia vist tanta ufanor!

Sir Leicester, mirant amb contrarietat règia el seu coloret, sembla estar-hi d’acord.

—De fet –remarca lànguidament Milady–, si hi ha algun ull exquisit en aquest cas és el de la Sra. Rouncewell, no el meu. Ella va descobrir la Rosa.

—És la seva donzella, oi?

—No. El meu comodí... joguina... secretària... missatgera... no sé què.

—Li agrada tenir-la a la vora, com li agradaria tenir una flor, o un ocell, o un quadre, o un gos falder... no, un gos falder no, si bé... o qualsevol

¹² Cap. 2, pàg. 9.

cosa que fos igual de preciosa –diu la Volumnia amb to comprensiu–. Sí que n'és, d'encantadora! I quin goig que fa aquella boníssima persona de Sra. Rouncewell. Deu tenir una pila d'anys i encara feineja i fa de bon veure! És la meva millor amiga, de debò!

Sir Leicester creu que és just i adequat que la governanta de Chesney Wold sigui una persona distingida. A part això, té una autèntica consideració per la Sra. Rouncewell i li agrada sentir que l'elogien. Per això diu: “Té raó, Volumnia.” Cosa que a Volumnia li complau sentir.

—No té cap filla, oi?

—La Sra. Rouncewell? No, Volumnia. Té un fill. De fet en va tenir dos.

Avui al vespre, la Volumnia ha agreujat desgraciadament l'avorriment crònic i malaltís de Milady, que mira abaltida cap als candelers i sospira silenciosament.

—I és un remarcable exemple de la confusió dins la qual l'època actual ha caigut, de l'obliteració de les fites, de l'obertura de les comportes, del desarrelament de les distincions –diu Sir Leicester amb pessimisme majestuós– el fet que, segons que m'ha informat el Sr. Tulkinghorn, el fill de la Sra. Rouncewell hagi estat proposat per entrar al Parlament.

La Srta. Volumnia profereix un xisclet agut.

—Sí, de veritat –repeteix Sir Leicester–, al Parlament.

—Mai no havia sentit res igual! Déu del cel, què és aquest home? –exclama la Volumnia.

—En diuen, crec, un... un industrial siderúrgic –ho diu a poc a poc, seriós i dubitatiu, com si no estigués segur que no en diguessin una mestressa plomaire, o que l'expressió adequada fos algun altre mot que expressés alguna altra relació amb algun altre metall.

La Volumnia profereix un altre xisclet.

—Si la informació procedent del Sr. Tulkinghorn és correcta, i no en tinc cap dubte tractant-se d'una persona tan correcta i exacta, ha declinat l'ofertament; malgrat que això no treu –diu Sir Leicester–, això no treu importància a l'anomalia que en la meua opinió va carregada d'estranyes consideracions... consideracions preocupants.

Com que la Srta. Volumnia s'incorpora mirant cap als candelers, Sir Leicester, educadament, dóna tot el tomb a la sala, en duu un i l'encén al llum velat de Milady.

—Hauria de pregar-li, Milady –diu mentre fa aquesta operació–, que es quedés un moment perquè aquest individu de qui li he parlat, que ha arribat avui al vespre poc abans de sopar, sol·licitava, en una nota força educada –insisteix, sempre fidel a la veritat–, gosaria dir en una nota força educada i ben redactada, el favor d'una curta entrevista amb vostè i jo mateix, a

propòsit d'aquesta joveneta. Com que, segons que sembla, volia anar-se'n aquesta mateixa nit, li he contestat que el rebríem abans de retirar-nos.

La Srta. Volumnia, amb un tercer xisclet, se'n va desitjant als seus hostes... Oh Senyor!, deslliureu-nos del... com ha dit?, l'industrial siderúrgic!

Tots els altres cosins presents, fins al darrer, aviat es dispersen. Sir Leicester fa sonar la campaneta. "Presenti les meves excuses al Sr. Rouncewell, que és a les cambres de la governanta, i faci-li saber que ara puc rebre'l."

Milady, que ha escoltat tot això aparentment amb poca atenció, mira cap al Sr. Rouncewell quan entra. Passa, potser, una mica dels cinquanta, de bona planta, com la seva mare; té una veu clara, un front espaiós del qual els negres cabells s'han enretirat, i un rostre sagaç i a la vegada franc. És un cavaller vestit de negre, d'aspecte responsable, força elegant i, a més, fort i enèrgic. Té un posat natural i tranquil i no està atabalat gens ni mica de ser en presència dels il·lustres personatges que el reben.

—Sir Leicester i Lady Dedlock, com que ja m'he disculpat de la meva intrusió, el mínim que puc fer és ser breu. Li'n dono les gràcies, Sir Leicester.

El cap dels Dedlock li ha assenyalat un sofà que hi ha entre ell i Milady. El Sr. Rouncewell s'hi asseu amb calma.

—En aquesta època tan atrafegada, on es duen a terme iniciatives tan grans, la gent com jo, que té tants treballadors en llocs tan diferents, va sempre d'una banda a una altra.

Sir Leicester està força satisfet que l'industrial siderúrgic s'adoni que no hi ha presses aquí; aquí, en aquesta antiga mansió arrelada en aquest immòbil parc, on l'heura i la molsa han tingut temps de madurar i els nous oms plens de berrugues i els roures ombrívols es drecen des del fons de falgueres i fulles centenàries, i on el rellotge de sol de la terrassa ha marcat silenciosament durant centúries el temps, que era també una propietat de cadascun dels Dedlock —mentre era viu—, de la mateixa manera que el casal i els camps. Sir Leicester s'asseu en una butaca, contraposant el seu descans i el de Chesney Wold a l'atrafegat anar i venir dels industrials siderúrgics.

—Lady Dedlock ha tingut la gentilesa —prosegueix el Sr. Rouncewell amb una inclinació i un esguard respectuós en direcció seva— de col·locar al seu costat una noia molt bella que s'anomena Rosa. Resulta que el meu fill s'ha enamorat de la Rosa i m'ha demanat permís per proposar-li matrimoni i per formalitzar el prometatge, si ella hi dóna el consentiment, cosa que em sembla que farà. No he conegut la Rosa fins avui, però tenia confiança en el seny del meu fill, fins i tot en qüestions amoroses. Segons la meva opinió, l'he trobada tal com me l'havia descrita, i la meva mare en fa grans elogis.

—Se'ls mereix des de tots els punts de vista —diu Milady.

—M'agrada, Lady Dedlock, sentir-li dir això, i no cal que li digui el valor que té per a mi la seva favorable opinió.

—Això —observa Sir Leicester amb indescriptible magnificència, perquè considera l'industrial siderúrgic una mica massa adulator— seria del tot innecessari.

—Del tot innecessari, Sir Leicester. Resulta que el meu fill és molt jove i la Rosa és molt jove. El meu fill ha de fer el seu camí com jo vaig fer el meu, i respecte a casar-se ara no cal ni pensar-hi. Però, suposant que doni el meu consentiment al prometatge amb aquesta noia tan bufona, si és que aquesta noia tan bufona volgués també prometre-s'hi, sincerament crec que els he de dir, tot seguit... estic segur, Sir Leicester i Lady Dedlock, que em comprendran i m'excusaran... que poso com a condició que no es quedi a Chesney Wold. Per tant, abans de tornar-me a posar en contacte amb el meu fill, em prenc la llibertat de dir que si per algun motiu la seva marxa resulta inconvenient o qüestionable, ajornaré durant un temps prudencial aquest assumpte del meu fill i el deixaré precisament tal com està ara.

Que no es quedi a Chesney Wold! Fer-ne una condició! Tots els antics greuges de Sir Leicester referents a Wat Tyler i a la gent de les zones siderúrgiques, que no fa sinó rondar a tot arreu amb torxes, li cauen com una dutxa damunt del cap, els fins cabells grisos del qual, com també les patilles, ara s'ericen amb indignació.

—He d'entendre, senyor —diu Sir Leicester—, i Milady ha d'entendre —la implica explícitament, primer com a toc de galanteria i després com a mesura de prudència, perquè confia molt en el seu criteri—, he d'entendre, Sr. Rouncewell, i Milady ha d'entendre, senyor, que vostè considera aquesta noia massa valuosa per a Chesney Wold, o cosa que és el mateix, que li suposa un descrèdit romandre aquí?

—Certament no, Sir Leicester.

—Em satisfà sentir-ho —diu Sir Leicester, realment amb molta altivesa.

—Sr. Rouncewell, li prego —diu Milady, advertint a Sir Leicester, amb un gest lleugeríssim de la seva preciosa mà, com si fos una mosca, que deixés estar l'assumpte— que m'expliqui què vol dir.

—Amb molt de gust, Lady Dedlock. Cap cosa m'agradaria més.

Dirigint el seu assossegat rostre, la intel·ligència del qual és, tanmateix, massa àgil i viva per ésser dissimulada per cap impassibilitat estudiada —per més habitualment que ho faci— a l'endurit rostre saxó del visitant, tot un quadre de determinació i perseverança, Milady escolta atentament i de tant en tant inclina lleugerament el cap.

—Lady Dedlock, sóc fill de la seva governanta i he passat la meua infantesa en aquesta casa. La meua mare ha viscut aquí mig segle i es morirà aquí, no en tinc cap dubte. És un d'aquells exemples, potser tan bo com el que més, d'afecte, adhesió i fidelitat d'un estament, del qual Anglaterra pot sentir-se orgullosa; però del qual cap classe pot apropiarse tot el mèrit o tot l'orgull,

perquè un fet així indica una gran vàlua per ambdues parts, per part de la classe alta, sens dubte; per part de la baixa, no gens menys, sens dubte.

Sir Leicester esbufega una mica amb una declaració de principis d'aquesta mena, però des la seva honorabilitat i el seu amor per la veritat, lliurement, però amb silenci, admet la justesa de l'afirmació de l'industrial siderúrgic.

—Perdoni'm si parlo de coses tan òbvies, però no m'agradaria que en tragués la conclusió precipitada —amb una breu mirada a Sir Leicester— que m'avergonyeix de la posició que aquí ocupa la meva mare, o de faltar en algun punt el respecte que es mereix Chesney Wold i la família. Naturalment podria haver desitjat, realment ho he desitjat, Lady Dedlock, que la meva mare, després de tants anys es retirés i passés els darrers anys amb mi. Però, com que em vaig adonar que tallar aquest fort lligam equivaldria a trencar-li el cor, fa temps que he abandonat la idea.

Sir Leicester un altre cop es mostra majestàtic davant l'acudit que la Sra. Rouncewell es fes fonedissa de la seva llar natural per acabar els seus dies amb un industrial siderúrgic.

—He estat —prosegueix el visitant amb modèstia i claredat— aprenent i obrer. Durant anys he viscut amb la paga dels obrers i fins a un cert punt he hagut de formar-me a mi mateix. La meva dona era filla d'un encarregat i va ser educada amb senzillesa. A més del fill, del qual els he parlat, tenim tres filles; i com que hem tingut la fortuna de donar-los millors oportunitats que no les que nosaltres havíem tingut, els hem educat bé; molt bé. Una de les nostres grans preocupacions i satisfaccions ha consistit a fer-los dignes de qualsevol posició social.

Hi ha un punt d'orgull en el seu to paternal, com si en el seu fur intern afegís: “Fins i tot de la de Chesney Wold.” Per tant, Sir Leicester no deixa de mostrar-se menys majestàtic.

—Tot això és tan freqüent on visc i a la classe a què pertanyo, Lady Dedlock, que el que en uns altres llocs se'n diria casaments desiguals no són cap cosa estranya entre nosaltres. De vegades pot passar que un fill s'hagi enamorat, diguem, d'una noia de la fàbrica. El pare, que antigament també havia treballat a la fàbrica, és molt possible que de primer estigui una mica contrariat. Potser tenia unes altres aspiracions per al seu fill. Però, tot i això, el més probable és que després d'assegurar-se que es tracta d'una noia d'una reputació irreprotxable, dirà al seu fill: “He d'estar completament segur que sou seriosos. Es tracta d'una qüestió molt important per a tots dos. Per tant, aquesta noia rebrà educació durant dos anys” —o potser— “Durant un cert temps anirà a la mateixa escola que les teves germanes i m'has de donar la paraula d'honor de no veure-la gaire sovint. Passat aquest període, i en la mesura que ella hagi tret profit d'aquest avantatge i estiguen a la mateixa alçada, si ambdós persistiu en els mateixos desitjos faré el que sigui perquè sigueu feliços.” Conec alguns

casos com els que he descrit, Milady, i crec que m'indiquen la conducta que he de seguir.

L'actitud majestàtica de Sir Leicester esclata. Calmadament, però terrible.

—Sr. Rouncewell —diu Sir Leicester, amb la mà damunt de la pitrera de la jaqueta blava, actitud solemne en la qual va ser pintat als quadres de la galeria familiar—, pretén establir un paral·lel entre Chesney Wold, i una... —fent un esforç per no ofegar-se— una fàbrica?

—No cal que li digui, Sir Leicester, que tots dos llocs són molt diferents, però, quant a aquest cas, crec que s'hi pot establir raonablement un paral·lel.

Sir Leicester, per assegurar-se que està despert, abaixa la mirada majestàtica a una banda de la gran sala i l'enlaira cap a l'altra banda.

—No sap, senyor, que aquesta noia que Milady... Milady... ha col·locat a la seva vora, s'ha educat a l'escola del poble a la vora de la finca?

—Ho sé prou bé, Sir Leicester. És una bona escola, i la seva família la subvenciona generosament.

—Doncs, Sr. Rouncewell —contesta Sir Leicester—, em resulta incomprendible l'abast del que vostè ha dit.

—Seria més comprensible, Sir Leicester, si digués —l'industrial siderúrgic es posa una mica vermell— que no considero que l'escola del poble ensenyi tot el que seria desitjable que conegués la dona del meu fill?

De l'escola de poble de Chesney Wold, fins aquest moment intacta, a tot l'entramat social; de tot l'entramat social, a l'abans mencionat entramat que rep fortes sacsejades per culpa de la gent —amos de siderúrgies, mestresses plomaires i qui sap qui— que no fa cas del seu catecisme i abandona la classe dins la qual ha estat cridada —necessàriament i per sempre, segons la ràpida lògica de Sir Leicester—, la primera classe en la qual es va trobar; i d'això, a educar l'altra gent fora de la seva classe i, per tant, obliterar les fites, i obrir les portes i tota la resta; aquesta és la veloç cursa de la manera de pensar dels Dedlock.

—Disculpi'm, Milady. Permeti'm només un moment —ella havia fet una lleu indicació que volia parlar—. Sr. Rouncewell, els nostres punts de vista sobre el deure, les nostres opinions sobre les classes, les nostres opinions sobre l'educació, i les nostres opinions... resumint, totes les nostres opinions, són tan diametralment oposades, que perllongar aquesta discussió esdevindria enutjosa per als seus sentiments, i enutjosa per als meus. Aquesta noia ha tingut l'honor de ser afavorida i apreciada per Milady. Si decideix abandonar aquest favor i aquesta estima, o si escull sotmetre's a la influència d'algú que prefereixi des del seu particular punt de vista... permeti'm que digui des del seu particular punt de vista, si bé admeto de bon grat que no me n'ha de retre comptes... que prefereixi des del seu particular punt de vista apartar-la

d'aquesta estima i aquest favor, té la llibertat de poder-ho fer en qualsevol moment. Li estem agraïts per la franquesa amb què ha parlat. Això no tindrà cap efecte, de cap de les maneres, en la posició que ocupa aquesta noia aquí. A part això, no estem disposats a acceptar condicions i ara li demanem –si vol tenir la bondat– de no parlar més de l'assumpte.

El visitant fa un moment de pausa per donar a Lady Dedlock una oportunitat, però Milady no diu res. Després ell s'alça i contesta:

—Sir Leicester i Lady Dedlock, permetin-me que els agraeixi la seva deferència i que remarqui només que recomanaré seriosament al meu fill que domini les seves inclinacions actuals. Bona nit!

—Sr. Rouncewell –diu Sir Leicester amb tota la seva natural cavallerositat–, és tard i els camins són foscos. Espero que el seu temps no sigui tan valuós i permeti que Milady i jo mateix li oferim hospitalitat a Chesney Wold, com a mínim aquesta nit.

—Jo també ho espero –hi afegeix Milady.

—Els en quedo molt agraït, però he de viatjar tota la nit a fi d'arribar demà al matí, sens falta, a una hora convinguda, a una part allunyada del país.

Amb aquests mots l'industrial siderúrgic se'n va. Sir Leicester fa sonar la campaneta i Milady s'alça quan ell surt del saló.

Milady va al seu tocador, s'asseu pensativa a la vora del foc; i sense fer cas del Passeig del Fantasma, veu la Rosa que escriu en una habitació més interior. De seguida la crida.

—Vine cap aquí, criatura. Digues-me la veritat. Estàs enamorada.

—Oh! Milady!

Milady, mirant aquella cara abatuda i ruborosa, diu somrient:

—Qui és? El nét de la Sra. Rouncewell?

—Sí, si us plau, Milady. Però no sé si n'estic enamorada... encara.

—Encara, ximpleta! Ja saps que ell t'estima?

—Crec que li agrado una mica, Milady –i la Rosa esclata en plors.

Aquesta que és a la vora de la bellesa camperola, acaronent maternalment la seva cabellera fosca, i contemplant-la amb ulls carregats d'interès, és Lady Dedlock? Sí, i tant que ho és!

—Escolta'm, criatura. Ets jove i sincera i crec que em tens molta estimació.

—I tant que sí, Milady. Crec que faria qualsevol cosa del món per demostrar quanta en tinc.

—I suposo, Rosa, que no desitges deixar-me tot just ara, encara que sigui per un enamorat.

—No, Milady! Oh no! –mira enlaire per primer cop, totalment espantada només de pensar-ho.

—Confia en mi, criatura. No tinguis por de mi. Desitjo que siguis feliç i te'n faré molt... si és que puc fer feliç algú en aquest món.

La Rosa, un altre cop amb plors, s'agenolla als seus peus i li besa la mà. Milady li reté la mà que ella li havia agafat i, dempeus, amb els ulls clavats a la llar de foc, la passa i repassa entre les seves dues mans, i gradualment la deixa anar. Veient-la tan absorta, la Rosa es retira silenciosament. Milady continua amb els ulls clavats al foc.

Què busca? Una mà que ja no hi és? Una mà que mai no ha existit? Un tacte que podria haver canviat màgicament la seva vida? O potser escolta les petjades del Passeig del Fantasma i pensa a quines passes s'assemblen més? A les d'un home? D'una dona? Al lleu trepig d'uns peus d'infant, que sempre s'acosten... més... més? Alguna mena de melangia l'envaeix; per què, si no, una dama tan altiva tancaria les portes i s'asseuria tan desolada vora la llar de foc?

La Volumnia se n'anirà l'endemà i tots els cosins s'han dispersat abans de sopar. Cap cosí de la colla no ha pogut deixar de sorprendre's quan Sir Leicester, a l'hora d'esmorzar, ha parlat de l'obliteració de les fites, l'obertura de comportes i la fallida de l'entramat social, a propòsit del fill de la Sra. Rouncewell. Cap cosí de la colla no ha pogut deixar d'indignar-se de veritat, i de relacionar-ho amb la feblesa d'en William Buffy quan era al govern, i de sentir-se realment apartat d'un lloc al país, de la llista de pensionistes, o del que sigui, per culpa del frau i la injustícia. Respecte a la Volumnia, quan Sir Leicester l'escorta de bracet per la gran escalinata, es mostra tan eloqüent sobre el tema com si al nord d'Anglaterra hi hagués una conspiració generalitzada per aconseguir el seu flascó de coloret i el seu collar de perles. D'aquesta manera, amb un enrenou de donzelles i criats —perquè són un apèndix imprescindible de la colla de cosins, els quals, per més dificultats que tinguin per mantenir-se a si mateixos, cal que mantinguin donzelles i criats—, els cosins es dispersen per les quatre direccions de la rosa dels vents. L'únic vent hivernal que bufa avui desencadena una pluja dels arbres propers a la mansió abandonada, com si talment tots els cosins s'haguessin transformat en fulles.

Capítol 29

El Jove

Chesney Wold és tancat, les catifes s'apleguen en grans rotlles als racons de les gens acollidores cambres, els brillants adomassats fan penitència coberts d'holanda fosca, les escultures i les ornamentacions es mortifiquen i els avantpassats dels Dedlock s'amaguen un altre cop de la llum del dia. Per tot el voltant de la casa les fulles cauen abundantament, però no pas de pressa: cauen giravoltant amb una ingravidesa mortal, ombrívola i lenta. Per més que el jardiner s'esforça a rasclar i rasclar la tofa, prémer les fulles en bótes ben plenes i endur-se-les amb el carretó, encara li'n queda una alçada fins al turmell. El vent cridaner brumeix a l'entorn de Chesney Wold, la pluja copeja amb força, les finestres cruixen i les xemeneies grunyen. Les boirines s'ensitgen a les avingudes, velen els punts de vista i es desplacen de manera fúnebre pel pendent dels camps. Per tota la casa hi ha una flaire freda, indefinible com la flaire de l'esglesiola, si bé una mica més eixuta, que suggereix que per aquí, en les llargues nits, passegen els Dedlocks morts i sepultats, i deixen darrere seu regust de les seves tombes.

Però la casa de la ciutat, que poques vegades acostuma a estar del mateix humor que Chesney Wold i que rarament s'alegra quan l'altra s'alegra o es posa de dol quan l'altra n'està, excepte si es mor un Dedlock, és ben desvetllada i resplendeix. Càlida i brillant com correspon a la seva alta condició, delicadament impregnada de plaents aromes, no mostra cap traça d'hivern, tal com ho aconseguen les flors d'hivernacle; vellutada i silenciosa fins al punt que només el batec dels rellotges i l'espetec dels focs que cremen altera la quietud de les seves cambres, fa l'efecte d'embolicar amb llana irisada els ossos enfredolcats de Sir Leicester. I Sir Leicester està cofoi de descansar amb sublim satisfacció davant la gran llar de foc de la biblioteca, examinant amb condescendència els llocs dels llibres, o fent els honors a les belles arts amb una ullada d'aprovació. Perquè posseeix quadres antics i moderns. Alguns de l'Escola del Ball de Mascarades¹³, on ocasionalment l'art esdevé una obra mestra, que es catalogarien millor com es fa en l'aplec heterogeni d'articles d'una subhasta. Per exemple: “Tres cadires de respallier alt, una taula amb tovalles, una botella de coll alt –plena de vi–, un flascó, un vestit d'espanyola, un retrat de tres quarts de la model Miss Jogg i una armadura amb un Don Quixot.” O bé: “Una terrassa de pedra –clivellada–, una góndola llunyana, el vestit complet d'un senador venecià, un retrat de perfil de la model Miss Jogg amb un vestit blanc de setí brodat amb profusió, una simitarra magníficament

¹³ Fancy Ball School: referència irònica a la proliferació de quadres de temàtica històrica o exòtica, a partir del neoclassicisme del segle XVIII; les vestimentes i els additaments que hi figuren són perfectament adequats per a balls de disfresses.

mundada en or amb empunyadura de pedreria, un treballat vestit moresc –molt rar– i un Otel·lo.”

El Sr. Tulkinghorn hi entra i en surt molt sovint; cal resoldre assumptes patrimonials, cal renovar arrendaments i coses per l'estil. Veu sovint, també, Lady Dedlock; com sempre, tant l'un com l'altre no es fan gens de cas i es mostren tan indiferents com assossegats. Podria ser, amb tot, que Milady tingués por d'aquest Sr. Tulkinghorn, i que ell ho sabés. Podria ser que la perseguís tenaçment i sense parar, sense cap mena d'escrúpol, remordiment o pietat. O potser tota la bellesa de Lady Dedlock i tota la sumptuositat i lluïment que l'envolten, no fan sinó incrementar el zel en les seves pretensions i el fan esdevenir més inflexible. Tant si es tracta de fredor o de crueltat, com si és qüestió de fixació en l'objectiu que s'ha proposat, o si és consumit per un desig de poder, o decidit que no hi hagi per a ell res ocult on tota la vida ha furgat enmig de secrets; tant si en el seu cor menysprea l'esplendor del qual ell és un reflex llunyà, com si sempre col·lecciona menyspreus i ofenses dissimulats sota l'afabilitat dels seus sublimes clients, sigui quina sigui d'aquestes raons, o potser ho són totes, segurament seria preferible que Milady tingués clavats damunt cinc mil parells d'ulls de l'alta societat vigilant-la amb suspicàcia, que no pas els dos d'aquest rònc advocat, amb el corbatí rebregat i els seus pantalons negres, deslluïts i lligats amb cintes als genolls.

Sir Leicester seu a la cambra de Milady, aquella cambra on el Sr. Tulkinghorn va llegir la declaració jurada de Jarndyce contra Jarndyce particularment complagut. Milady, com aquell dia, seu davant de la llar de foc amb la seva pantalla a la mà. Sir Leicester està especialment complagut, perquè ha trobat al diari alguns comentaris relacionats directament amb les comportes i l'entramat social. S'apliquen tan bé al darrer cas, que Sir Leicester ha vingut expressament de la biblioteca a la cambra de Milady per llegir-los-hi en veu alta. “L'home que ha escrit aquest article”, diu com a pròleg, saludant amb el cap la llar de foc, com si saludés aquest home des de dalt d'un cim, “té un criteri molt assenyat.”

El criteri d'aquest home no és prou assenyat per no deixar d'avorrir Milady, la qual, després d'un lànguid esforç per escoltar o més aviat d'una lànguida resignació a fer veure que escoltava, s'embadaleix i es queda contemplant el foc de la llar com si fos el de la de Chesney Wold i no se n'hagués anat mai d'allí. Sir Leicester, ignorant-ho completament, continua llegint amb el doble monocle; ocasionalment s'atura, se'l treu i expressa la seva aprovació, com ara: “Molt cert, realment”, “Molt ben escrit”, “Això mateix he dit jo més d'una vegada.” Després de cada observació perd indefectiblement el punt i ha d'anar amunt i avall de la columna per tornar-lo a trobar.

Mentre Sir Leicester llegeix amb infinita seriositat i ostentació, s'obre la porta i un mercuri empolvorat fa aquest estrany anunci:

—Milady, el jove anomenat Guppy.

Sir Leicester fa una pausa, es queda bocabadat i repeteix amb veu assassina:

—El jove anomenat Guppy?

Girant la vista, contempla el jove anomenat Guppy, molt desconcertat, i que tant de traça com de maneres no presenta una carta de recomanació gaire impressionant.

—Digui'm —fa Sir Leicester al mercuri—, què pretén anunciant, amb aquesta brusquedat, un jove anomenat Guppy?

—Li demano perdó, Sir Leicester, però Milady ha dit que rebria el jove de seguida que arribés. No sabia que fos aquí, Sir Leicester.

Amb aquesta disculpa, el mercuri dirigeix una mirada indignada i de menyspreu al jove anomenat Guppy, com dient-li clarament: “Per què has hagut de venir aquí i posar-me en evidència?”

—És del tot cert. Aquestes són les ordres que li he donat —diu Milady—. Que el jove s'esperï.

—De cap de les maneres, Milady. Atès que li ha ordenat que comparegui, no la vull interrompre. —Sir Leicester es retira cortesament. Quan surt més aviat es nega a acceptar la inclinació del noi, suposant altivament que es tracta d'algun sabater amb cara d'intrús.

Quan el criat surt de la cambra, Lady Dedlock clava els ulls al visitant i el mira de cap a peus amb expressió imperativa. Li fa suportar quedar-se dempeus vora la porta i li pregunta què vol.

—Que sa Senyoria tingui l'amabilitat d'obsequiar-me amb una breu conversa —contesta el Sr. Guppy desconcertat.

—Vostè, és clar, és la persona que m'ha escrit tantes cartes?

—Força, sa Senyoria, força, abans que sa Senyoria es dignés afavorir-me amb una resposta.

—I no podia haver seguit emprant aquest mitjà i fer innecessària aquesta conversa? No podria fer-ho ara?

El Sr. Guppy recaragola els llavis amb un “No!” silenciós i mou el cap.

—Ha estat estranyament inoportú. Si, després de tot, es demostra que el que ha de dir no m'afecta... i no m'imagino com ho pot fer, ni espero que ho faci... em permetrà que l'interrompi sense més cerimònies. Digui què ha de dir, si us plau.

Milady, brandant amb indeferència la seva pantalla, es torna a girar de cara a la llar. Seu gairebé d'esquena al jove anomenat Guppy.

—Doncs, amb el permís de sa Senyoria —diu el noi—, entraré en matèria. Ehem! Pertanyo, com vaig dir a sa Senyoria en la meva primera carta, a l'entorn legal. I en aquest entorn he adquirit l'hàbit de no comprometre'm per escrit i, per tant, no vaig mencionar a sa Senyoria el nom del bufet on treballo i

on la meva posició –i puc afegir els meus ingressos– són acceptablement bons. Ara, confidencialment, puc declarar a sa Senyoria que el nom d'aquest bufet és Kenge i Carboy de Lincoln's Inn; el qual no deu resultar del tot desconegut a sa Senyoria per la seva relació amb el cas Jarndyce contra Jarndyce de la Cancelleria.

La silueta de Milady comença a expressar una mica d'interès. Ha deixat de moure la pantalla i l'aguanta com si escoltés.

—Amb el seu permís, puc dir tot seguit a sa Senyoria –diu el Sr. Guppy una mica més encoratjat– que no és pas cap qüestió sorgida de Jarndyce contra Jarndyce el que m'ha fet desitjar tant de parlar amb sa Senyoria, i no tinc cap dubte que aquesta conducta podia semblar i sembla indiscreta. De fet, gairebé innoble –després d'esperar un moment per si rep alguna afirmació en sentit contrari, com que no en rep cap el Sr. Guppy continua–. Si s'hagués tractat de Jarndyce contra Jarndyce, hauria acudit de seguida a l'advocat de sa Senyoria, el Sr. Tulkinghorn dels Fields. Tinc el gust de conèixer el Sr. Tulkinghorn –quan ens trobem com a mínim ens saludem– i si s'hagués tractat de qualsevol assumpte d'aquesta mena, l'hauria anat a veure.

—Seria millor que segués –diu Milady girant-se una mica.

—Gràcies, sa Senyoria –el Sr. Guppy ho fa–. Bé, sa Senyoria –el Sr. Guppy consulta un tros de paper on ha escrit algunes anotacions abreujades de la seva línia argumental, i com més la mira fa l'efecte d'estar immers en una obscuritat més densa–: jo... Oh sí! Em poso enterament a les mans de sa Senyoria. Si sa Senyoria presentés alguna queixa d'aquesta visita a Kenge o Carboy, o al Sr. Tulkinghorn, em deixaria en una situació molt desagradable. Ho admeto obertament. Confio en el punt d'honor de sa Senyoria.

Milady, amb un gest desdenyós de la mà amb la qual aguanta la pantalla, li assegura que no el considera digne de cap queixa de part seva.

—Gràcies, sa Senyoria –diu el Sr. Guppy–, em dono totalment per satisfet. Doncs... jo... caram! El fet és que he escrit aquí un encapçalament o dos de la llista de punts que pensava tractar, ho vaig posar abreujadament, i no puc aclarir què signifiquen. Si sa Senyoria m'excusa, m'aproparé un moment a la finestra, jo...

Anant cap a la finestra, el Sr. Guppy ensopega amb dos lloretons, als quals, confós com estava, diu: “Si us plau, prego que em disculpin.” Això no millora la llegibilitat de les seves notes. Murmura, s'acalora, es posa vermell, s'acosta el tros de paper als ulls, se l'allunya un bon tros... “C.S. Què vol dir C.S.? Oh! E.S. Oh, ja ho sé! Sí, i tant!” I torna ben informat.

—No sé –diu el Sr. Guppy parant-se a mig camí, entre Milady i la seva cadira– si sa Senyoria ha tingut l'ocasió de conèixer o d'haver sentit parlar d'una senyoreta anomenada Esther Summerson.

Milady el mira directament als ulls. “No fa gaire que vaig conèixer una senyoreta que es deia així. La tardor passada.”

—Bé, no li va sobtar a sa Senyoria que s'assemblés a algú?
 —pregunta el Sr. Guppy, creuant-se de braços, inclinant el cap a una banda i gratant-se la comissura dels llavis amb el memoràndum.

Milady ja no li aparta la vista.

—No.

—Cap semblança amb algú de la família de sa Senyoria?

—No.

—Crec que que sa Senyoria —diu el Sr. Guppy— amb prou feines recorda la cara de la senyoreta Summerson.

—Recordo molt bé aquella jove dama. Quina relació té això amb mi?

—Li ben asseguro, Senyoria, que tenint el rostre de la senyoreta Summerson gravat al meu cor —li ho dic confidencialment—, vaig descobrir, quan vaig tenir l'honor de visitar la mansió de sa Senyoria a Chesney Wold durant una breu sortida amb un amic al comtat de Lincolnshire, una semblança tan gran entre la senyoreta Summerson i el retrat de sa Senyoria, que em vaig quedar completament de pedra, tantíssim, que de moment ni tan sols sabia què m'havia deixat petrificat. I ara que he tingut l'honor de contemplar de prop sa Senyoria —des de llavors em vaig prendre la llibertat de mirar sa Senyoria quan passava pel parc amb carruatge, quan sa Senyoria, gosaria dir, no s'adonava de mi, però mai no havia vist sa Senyoria tan a prop— encara em resulta més sorprenent del que havia pensat.

Jove anomenat Guppy! Hi hagué un temps, quan les dames vivien en fortalezes i tenien a poca distància criats sense escrúpols, que la teva pobra existència, si aquells bells ulls t'haguessin mirat com ara et miren, no hauria valgut ni cinc cèntims.

Fent servir pausadament la petita pantalla com un ventall, Milady li torna a preguntar quina relació creu que pot tenir amb ella la seva afecció per les semblances.

—Sa Senyoria —replica el Sr. Guppy, que es torna a remetre al paper—, ara hi arribo. Dimoni de notes! Oh! Sra. Chadband. Sí —el Sr. Guppy s'avança una mica la cadira i torna a seure. Milady es reclina assossegadament a la seva, potser amb un xic menys de gràcil serenor que de costum, sense que defalleixi la seva mirada penetrant—. Una... esperi un minut, encara que...! —torna a fixar-s'hi— E.S. dues vegades? Oh sí! Sí, ara veig per on he de continuar, som-hi.

El Sr. Guppy enrotlla el tros de paper com un instrument per puntuar el discurs i continua.

—Sa Senyoria, el naixement i la primera infància de la senyoreta Esther Summerson són envoltats de misteri. Conec aquest fet perquè —li ho dic confidencialment— l'he sabut gràcies a la meva professió a Kenge i Carboy. Bé, com ja havia esmentat a sa Senyoria, la imatge de la senyoreta Esther

Summerson és gravada al meu cor. Si jo pogués aclarir aquest misteri, o demostrar que té un excel·lent parentesc, o descobrir que pel fet de tenir l'honor de ser d'una branca remota de la família de sa Senyoria, té dret a constituir-se en part de Jarndyce contra Jarndyce, llavors podria fer una mena de demanda a la senyoreta Esther Summerson per tal que contemplés les meves proposicions amb ulls més favorables que fins ara. De fet, no les ha afavorides en absolut.

Just ara la cara de Milady apunta un somriure d'irritació.

—Bé, per una estranya circumstància —diu el Sr. Guppy—, si bé una d'aquelles circumstàncies que solen esdevenir-se en la nostra tasca professional —en la qual em puc incloure encara que no estigui llicenciat, perquè he rebut de Kenge i Carboy el contracte com a passant, atès que la meva mare va avançar amb una gran part de la seva exigua renda els diners per a la pòlissa, que és força cara— he trobat la persona que feia de minyona amb la dama que va criar la senyoreta Summerson abans que el Sr. Jarndyce se'n fes càrrec. Aquesta dama era la senyoreta Barbary, sa Senyoria.

El color apagat de la cara de Milady és el reflex de la pantalla que té el fons de seda verda i que sosté amb la mà alçada com si se n'hagués oblidat, o es tracta d'una terrible pal·lidesa que li ha sobrevingut?

—Ha sentit parlar —diu el Sr. Guppy— de la senyoreta Barbary alguna vegada, sa Senyoria?

—No ho sé. Crec que sí. Sí.

—La senyoreta Barbary tenia algun parentiu amb la família de sa Senyoria?

Els llavis de Milady es mouen, però no deixen escapar res. Mou el cap.

—Cap parentiu? —pregunta el Sr. Guppy— Oh! Potser sa Senyoria no en té constància? Ah! Però podria ser? Sí —a cadascuna d'aquestes preguntes, ella ha inclinat el cap—. Molt bé! Vejam, aquesta senyoreta Barbary era extremadament reservada... sembla haver estat extremadament reservada tot i tractar-se d'una dona, perquè les dones —com a mínim en la vida corrent— són més aviat proclius a la conversa... i la meva testimoni mai no es va imaginar que tingués cap parent. En una ocasió, i només en una, sembla que va fer una confidència a la meva testimoni sobre un sol punt i li va dir que el nom autèntic de la noieta no era Esther Summerson, sinó Esther Hawdon.

—Déu meu!

El Sr. Guppy es queda parat. Lady Dedlock és asseguda al seu davant, contemplant-lo fixament, amb la mateixa ombra fosca damunt la cara, agafant la pantalla fins i tot amb la mateixa actitud, amb els llavis una mica entreoberts, la cella una mica encongida, però, durant un instant, morta. S'adona que ella recobra la consciència, s'adona que un estremiment, com fa una lleu onada damunt l'aigua, li recorre el cos, veu com li tremolen els llavis,

veu com amb un gran esforç els assossega, com recupera la noció de la seva presència i del que ha dit. Tot això ha passat tan de pressa, que la seva exclamació i l'estat de defalliment semblen haver desaparegut com les faccions d'aquells cadàvers conservades durant anys en tombes, les quals en contacte amb l'aire, com si d'un llamp es tractés, s'esvaneixen en un sospir.

—Coneix sa Senyoria el cognom Hawdon?

—L'havia sentit fa temps.

—És el cognom d'alguna branca, col·lateral o remota, de la família de sa Senyoria?

—No.

—Bé, sa Senyoria —diu el Sr. Guppy—, arribo al darrer punt del cas, fins on he pogut abastar. La història continua i la hi aniré exposant amb més i més precisió a mesura que avanci. Sa Senyoria ha de saber, si és que per cap de les casualitats encara no se n'ha arribat a assabentar, que fa un cert temps es va trobar mort, a casa d'una persona anomenada Krook, prop de Chancery Lane, un copista judicial enmig d'una gran misèria. A propòsit d'aquest copista judicial es va fer una enquesta i com que es tractava d'una persona anònima no se'n va arribar a saber el nom. Tanmateix, sa Senyoria, fa molt poc he descobert que el copista judicial es deia Hawdon.

—I això quina relació té amb mi?

—Exacte, sa Senyoria, aquesta és la qüestió! Vejam, sa Senyoria, després de la mort d'aquest home va passar una cosa força estranya. Va començar a intervenir-hi una dama; una dama disfressada, sa Senyoria, la qual va anar a contemplar l'escena dels fets i la seva tomba. Va llogar un escombracarrers perquè els hi ensenyés. Si sa Senyoria desitja que li presenti el xicot per corroborar aquesta afirmació, sé on trobar-lo a qualsevol hora.

Aquest xicot miserable no té cap importància per a Milady, i no desitja que l'hi sigui presentat.

—Doncs vaja!, puc assegurar a sa Senyoria que es tracta d'un incident força estrany, de veritat —diu el Sr. Guppy—. Si l'hagués sentit parlar dels anells que brillaven als seus dits quan ella es va treure el guant, li hauria semblat força romàntic.

A la mà que sosté la pantalla hi ha diamants que guspiregen. Milady juguineja amb la pantalla i encara els fa guspirejar més; un altre cop amb aquella expressió que en uns altres temps hauria estat tan perillosa per al jove anomenat Guppy.

—Es va suposar, sa Senyoria, que no havia deixat ni poc ni molt que permetés identificar-lo amb seguretat. Doncs sí. Va deixar un feix d'antigues cartes.

La pantalla, com abans, no para. Tota aquesta estona els seus ulls no han deixat de mirar-lo ni un moment.

—Les van agafar i guardar en secret. I demà a la nit, sa Senyoria, seran meves.

—Li ho torno a preguntar: quina relació té això amb mi?

—Sa Senyoria, amb això acabo —el Sr. Guppy s'alça—. Si creu que n'hi ha prou, amb aquesta cadena de circumstàncies (la indubtable gran semblança entre aquesta senyoreta i sa Senyoria, que constitueix una prova tangible per a un jurat; el fet d'haver estat criada per la senyoreta Barbary; l'asseveració de la senyoreta Barbary que el nom autèntic de la senyoreta Summerson és Hawdon; el fet que sa Senyoria coneix prou bé ambdós noms, i la mort d'en Hawdon tal com s'esdevingué), perquè desvetllin en sa Senyoria un interès familiar per aprofundir en aquest cas, li portaré aquests escrits aquí. No sé de quina cosa tracten, excepte que són antigues cartes que encara no he tingut mai a les meves mans. Li portaré els escrits aquí tan aviat com els tingui, i els examinaré, per primer cop, amb sa Senyoria. He explicat a sa Senyoria quin era el meu propòsit. He explicat a sa Senyoria que em posaria en una situació molt desagradable si fes alguna queixa i que tot és estrictament confidencial.

És aquest, l'autèntic propòsit del jove anomenat Guppy, o en té algun altre? Els seus mots desclouen tota l'extensió, amplada i profunditat del seu objectiu i de la seva sospita, venint aquí? O, si no, què amaguen? En aquest punt està a l'alçada de Milady. Ella pot mirar-lo, però ell pot mirar la taula i procurar que la cara, com si fos l'estrada on es declara, no digui res.

—Porti les cartes, si vol.

—Sa Senyoria no m'anima gaire, paraula d'honor —diu el Sr. Guppy una mica ofès.

—Porti les cartes —repeteix amb el mateix to— si... us plau.

—Ho faré. Desitjo a sa Senyoria un bon dia.

Damunt d'una taula que és a la vora hi ha una preciositat de capseta, tancada i barrada com una arqueta antiga. Mirant-lo encara fixament, l'agafa i l'obre.

—Oh! Asseguro a sa Senyoria que no he actuat per cap motiu d'aquesta mena —diu el Sr. Guppy—, i que no puc acceptar res semblant. Desitjo que sa Senyoria tingui un bon dia i li quedo, igualment, molt agraït.

Així, doncs, el noi saluda i se'n va escales avall on l'arrogant mercuri no considera que hagi de deixar l'Olimp¹⁴, vora la llar de foc del vestíbul, per tal d'acompanyar-lo a la sortida.

Mentre Sir Leicester s'escalfa a la llibreria i s'endormisca damunt el diari, no hi cap influx a la casa que el pugui sobresaltar, per no dir que faci alçar els braços nuos dels mateixos arbres de Chesney Wold, que faci corrugar les celles dels mateixos retrats, que faci estremir les armadures?

¹⁴ Segons la mitologia grega, muntanya on residien els déus: la més alta del país, entre Tessàlia i Macedònia.

No. Els mots, els sospirs, els plors només són aire; i l'aire roman tan tancat dins i tan tancat fora, d'un cap a un altre de la mansió de la ciutat, que als sons realment els caldria ser trompetejats per Milady des de la seva cambra per poder transportar alguna dèbil vibració a les orelles de Sir Leicester; tanmateix, aquest plor, que s'alça d'una silueta trastornada i de genolls a terra, és dins la casa.

—Ai filla meva, filla meva! No et vas morir a les primeres hores de la teva vida, tal com em digué la meva cruel germana, sinó que et crià austerament, després d'haver renunciat a mi i al meu nom! Ai filleta, ai filleta!